

Jalostuksen tavoiteohjelma vuosiksi 2010–2013 Pitkäkarvaiset kääpiö- ja kaniinimäyräkoirat

Hyväksytty Suomen Mäyräkoiraliiton SML – Finska Taxklubben FTK ry:n
liittokokouksessa 9.8.2009
Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 27.10.2009

Sisällysluettelo

1 – Yhteenveto	3
2 – Rotu, sen historia ja olemus	4
2.1 Mäyräkoiran historia	4
2.1.1 Mäyräkoiran tulo Suomeen	5
2.2 Rotumääritelmä	6
2.3 Käyttötarkoitus	6
2.3.1 Koemuotojen kehityksestä	7
3 – Rotujärjestö	8
3.1 Suomen Mäyräkoiraliitto	8
3.2 Organisaatio	9
3.3 Jalostuksen tavoiteohjelma	9
3.4 PEVISA	9
3.5 Yksilöiden kasvattamisesta populaatioiden jalostamiseen	10
4 – Nykytilanne	11
4.1 Populaation koko ja rakenne	11
4.2 Käytetyimmät urokset	13
4.3 Luonne ja käyttöominaisuudet	14
4.3.1 Luonne	14
4.3.2 Käyttöominaisuudet	15
4.3.3 Muut harrastuslajit	16
4.4 Terveys	17
4.4.1 Silmäsairaudet	17
4.4.2 Patellaluksaatio = polvilumpion sijoiltaanmeno	17
4.4.2 Selkäongelmat	18
4.4.3 Epilepsia	18
4.4.4 Lisääntymiskyky	18
4.4.5 Tilanne ja suositukset muissa maissa	19
4.5 Ulkomuoto	19
4.5.1 Ulkomuodon arvioiminen jalostusta varten	20
4.5.1.1 Näyttelyt	20
4.5.1.2 Jalostustarkastukset	21
4.5.2 Rekisteriohjeen määräykset	21
4.5.2 Koko- ja karvanlaatumuunnosten risteyttämistä koskevat säännöt	22
5 – Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta	22
5.1 Populaatio ja sen tila	22
5.2 Luonne	22
5.3 Käyttöominaisuudet	22
5.4 Terveys	22
5.5 Ulkomuoto	22
6 – Jalostuksen tavoitteet ja strategiat	23
6.1 Visio	23
6.2 Rotujärjestön tavoitteet ja strategiat	23
6.2.1 Populaation kokonaistilanne ja rakenne	23
6.2.2 Luonne	23
6.2.3 Käyttöominaisuudet	23
6.2.4 Terveys	23
6.2.5 Ulkomuoto	23
6.2.6 Yhteenveto rotujärjestön strategiasta	23
6.3 SWOT-analyysi	25
6.4 Riskien hallinta	26
6.5 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi	27
7 – Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta	27
8 – Lähteet	28
9 – Liitteet	
9.1 Rotumääritelmä	
9.2 Mäyräkoirien sairaudet	
9.3 Mäyräkoirien rekisteröintiohje	
9.4 Jalostustoimikunnan tehtävät ja työnjako	
9.5 Jalostus-/jälkeläistarkastusten järjestäminen	
9.6 Jalostusohjesääntö	

1 – Yhteenveto

Mäyräkoirat kehitettiin keskiajalla nykyisen Saksan ja Itävallan alueella maan alla ja maan päällä tapahtuvaa metsästystä varten. Manner-Euroopassa kasvatetaan mäyräkoiria kolmena koko- ja kolmena karvanlaatumuunnoksena. Angloamerikkalaisessa maailmassa kokomuunnoksia on kaksi, alle viisikiloiset pienoismäyräkoirat ja yli viisikiloiset normaalikokoiset.

Alkumäyräkoira oli lyhytkarvainen. Muut karvanlaatumuunnokset kehitettiin siitä risteyttämällä viiriäiskoiran, terriereiden ja pinsereiden kanssa. Normaalikokoisia mäyräkoiria on käytetty ja käytetään yhä mäyrän ja muiden pienpetojen luolapyyntiin. Myös pienten hirvieläinten ajattaminen mäyräkoiralla on kasvattanut suosiotaan.

Pienoismäyräkoirat kehitettiin normaalikokoisista kokoon perustuneella jalostusvalinnalla kaniinien ja maatilojen tuhoeläinten kolopyyntiin.

Suurin osa mäyräkoirista kokoon ja karvanlaatuun katsomatta toimii nykyisin seura- ja harrastuskoirina.

Mäyräkoirien kasvatus alkoi Suomessa järjestelmällisesti vasta sotien jälkeen. Rotujärjestö, *Finska Taxklubben – Suomen Mäyräkoirakerho rf*, perustettiin 1947. Nykyisin rotujärjestön nimi on *Suomen Mäyräkoiraliitto ry – Finska Taxklubben rf*. Sen jäsenmäärä on kasvanut tasaisesti. Vuonna 2007 jäseniä oli jo yli 3000. Liittoon kuuluu 19 paikallisyhdistystä, jotka huolehtivat pääosin koe- ja näyttelytoiminnan pyrittämisestä. Liittokokous järjestetään kaksi kertaa vuodessa.

Suomen Mäyräkoiraliiton kotimainen kattojärjestö on *Suomen Kennelliitto, SKL*, jonka kansainvälinen kattojärjestö on puolestaan *Federation Internationale Cynologique, FCI*. Rotujärjestö on maailman mäyräkoiraliiton, *Welt Union Teckelin (WUT)* jäsen.

Pitkäkarvaiset kääpiö- ja kaniinimäyräkoirat ovat parhaimmillaan aitoja mäyräkoiria pienoiskoossa. Ne ovat reippaita ja riistasta kiinnostuneita perhekoiria, joiden kanssa voi harrastaa ajo- ja jäljestyskokeita ja koiranäyttelyitä. Pitkäkarvaiset pienoismäyräkoirat ovat suosittuja Keski-Euroopan maissa ja Skandinaviassa.

Pitkäkarvaiset kääpiö- ja kaniinimäyräkoirat muodostavat kolmanneksi suurimman jalostuspopulaatiomme. Niiden suosio on pientä suvantovaihetta lukuunottamatta kasvanut tasaisesti 20 vuoden ajan. Tehollinen vuosittainen kannankoko on noussut päälle sadan.

Jalostusmatadoreja on opittu kaihtamaan, mutta jalosturosten ja -narttujen määrällistä suhdetta on kuitenkin korjattava.

Pitkällä tähtäyksellä elinkelpoinen jalostus pohjaa edellyttää, että jalostusmateriaalia – etenkin uroksia – käytetään mahdollisimman laajasti. Enimmäisjälkeläismäärää 51 pentua (= 5 % vuosien 2004–2008 rekisteröinneistä) ei saa ylittää. Vaihtoehtona on jälkeläisrajoitusten kirjaaminen PEVISA-ohjelmaan.

Yli neljässä prosentissa pysytellyt keskimääräinen sukusiitosaste pyritään painamaan alle 2,5 prosentin.

Rotumääritelmä kuvaa mäyräkoiran ystävälliseksi, tasapainoiseksi, sitkeäksi ja monipuoliseksi metsästyskoiraksi. Pitkäkarvaisten kääpiö- ja kaniinimäyräkoirien luonteista ja käyttöominaisuuksista on varsin niukasti todennettua tietoa.

Plussat & miinukset

- +
- + vakaa suosio ja kasvava kanta
 - + riittävä tehollinen kanta
 - + matadorijalostuksesta luovuttu
 - + erittäin hyvä ulkomuoto
-
- jalostukseen käytetään liian harvoja uroksia
 - ainoastaan pienellä osalla kannasta on näyttöä käyttöominaisuuksien olemassaolosta
 - luonteissa esiintyy pehmeyttä
 - liian harvoja koiria selkävataaan
 - epilepsia vaatii huomiota
 - hampaisto nousemassa uudeksi terveysongelmaksi

Tavoitteiksi 2010–2013

- **Urosten liikakäyttöä ja kasvattajien selkävausaktiivisuuden kehittymistä seurataan. Urosten jälkeläisten enimmäismääräksi asetetaan 51 pentua. Vuosittain selkävataaan vähintään kaksikymmentä (20) prosenttia vuotuisesta rekisteröintimäärästä sisältäen kaikki jalostukseen käytettävät kotimaiset koirat. Jos toivottavaa kehitystä ei tapahdu, esitetään urosten jälkeläisrajoituksia ja selkävauksia PEVISA-ohjelmaan 2014 alkaen.**
- **rekisteröintien vuosittaiseksi keskiarvoksi 170–200, tehollinen kannankoko tasolle 140–150**
- **kokeissa käyvien koirien osuus kasvatetaan 12 prosenttiin**
- **keskimääräinen sukusiitosaste painetaan alle 2,5 prosentin**

Suomen Mäyräkoiraliitto on hyväksynyt uuden pienoismäyräkoirien käyttötaimuskokeen säännöt, ja koe on käytettävissä jo 2009. Sen, käyttökokeiden ja luonne-testien avulla populaatiosta pyritään keräämään käyttö- ja luonneominaisuustietoja tehostetusti JTO-kaudella 2009–2013. Pitkäkarvaisten kääpiö- ja kaniinimäyräkoirien ulkomuoto on erinomainen. Koiranäyttelyissä käyneistä koirista yli 75 prosenttia on saanut arvosanan *erittäin hyvä (EH)* tai *erinomainen (ERI)*.

Suurimmat terveysongelmat ovat välilevytyrä, keratiittis ja uutena pulmana hampaiston ja suun vaivat. Osallistuminen selkävauksiin perustuvaan välilevytyrän vastustamisohjelmaan on toistaiseksi ollut liian vähäistä luotettavien jalostuksellisten johtopäätösten tekemistä ajatellen. Mikäli selkäkuvausmäärät jäävät kannustetoimista huolimatta vähäisiksi, esitetään selkäkuvausten viemistä PEVISA-ohjelmaan 2014 alkaen.

Jalostustoimikunta pyrkii terveysasioissa avoimempaan tiedonvaihtoon kasvattajien kanssa ja kehittää terveys- ja lisääntymistietojen keräämistä sekä tietokantojen ylläpitoa internetiä hyödyntäen.

Mäyräkoiran vahvuus on yhdeksässä erinäköisessä ja -kokoisessa muunnoksessa sekä monipuolisissa käyttöominaisuuksissa. Jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteena on säilyttää mäyräkoiran kaikki muunnokset elinvoimaisina, kestävinä ja suosittuina seura- ja harrastuskoirana.

2 – Rotu, sen historia ja olemus

2.1 Mäyräkoiran historia

Mäyräkoiran alkuperästä ei ole olemassa varmaa tietoa, mutta kylläkin useita teorioita. Arkeologisten löydösten perusteella lyhytraajaisia koiria on esiintynyt mm. nykyisen Egyptin sekä Perun ja Meksikon alueella jo 6000 vuotta sitten. Nämä koirat ovat todennäköisesti olleet vinttikoiratyypisten metsästyskoirien lyhytraajaisia, *kondrodystrofia*, muotoja.

Ajanlaskumme alun tienoilla, 100- ja 200-luvuilla Germaniassa, nykyisen Etelä-Saksan ja Itävallan alueella tiedetään esiintyneen koiria, jotka ovat arkeologisten löydösten perusteella muistuttaneet suuresti mäyräkoiria. Lyhytraajaiset koirat ovat todennäköisesti syntyneet mutaation tuloksena seudun pitkäraajaisista ajokoirista. Näitä ajokoiria pidetään mäyräkoiran esi-isinä ja Saksaa mäyräkoiran kotimaana. Siellä rotu sai tunnusomaisen muotonsa ja sieltä se levisi muualle maailmaan.

Saksasta muualle Eurooppaan levinnyt mäyräkoirakanta on pysynyt näihin päiviin saakka tyyppiltään ja käyttöominaisuuksiltaan pitkälti alkuperäisen kaltaisena. Englantiin ja sieltä edelleen Australiaan sekä muihin brittiläisen imperiumin jäsenmaihin ja Pohjois-Amerikkaan levinneestä mäyräkoirasta sen sijaan on kehittynyt suuri kokoinen ja raskas seurakoiria.

Kolme karvanlaatua, kolme kokoa

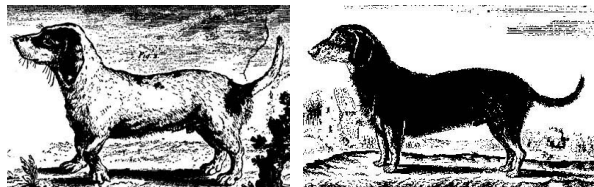
Kysymys kolmen eri karvanlaadun alkuperästä on vaikeampi. Ei tiedetä, ovatko kaikki kolme karvanlaatua kehittyneet mutaation kautta alkumäyräkoirasta, vai onko muut karvanlaadut kehitetty roturisteytysten avulla alkuperäisestä, lyhytkarvaisesta mäyräkoirasta. Se tiedetään, että mäyräkoiran kehittämisen myöhäisemmissä vaiheissa roturisteytyksiä tehtiin runsaasti.

Du Fouilloux ja *Buffon* kuvaavat 1500-luvulla teoksissaan *La Venerie* ja *Histoire Naturelle* metsästystä koi-

rien avulla. Kirjoissa kuvataan pienpetojen pyyntiä maanalaisiin luoliin tunkeutuvien koirien avulla.

Nämä koirat ovat mäyräkoirien esi-isiä. Mäyräkoiria käytettiin tuolloin, kuten nykyäänkin, sekä maan alla, että maan päällä tapahtuvaan metsästyksen.

Aikakauden kirjallisuudessa mainitaan kaksi mäyräkoiramuunnosta, käyräraajainen ja suurempiraajainen. **Lyhytkarvaisen** alkumäyräkoiran karva oli nykyaikaista lyhyttä karvaa karkeampaa, pidempää ja tuuheampaa. **Pitkäkarvainen** mäyräkoira on rotuna vanhempi kuin yleensä otaksutaan. Keski-Saksassa *Anhalt-Dessaun hovissa* tiedetään eläneen jo 1700-luvulla hyvin riistaverinen suklaanuskea ja musta-punainen pitkäkarvainen mäyräkoirakanta.

Suurimmat rakenteelliset puutteet, köyry selkä ja käyrät eturaajat, jalostettiin määrätietoisella työllä pois lyhytkarvaisesta mäyräkoirasta Saksassa 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa ja värit vakiintuivat.

Myös **karkeakarvainen** mäyräkoira sai vakiintuneen muotonsa 1800-luvulla ja 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Sen luomiseen ja parantelemiseen jouduttiin käyttämään ainakin dandiedinmontinterrieriä ja paikallisia pinsereitä. Ehkä karkeakarvainen mäyräkoira sai niiltä tyyppillisen riistanvärinsä. Snautseri-, pinseri- ja terrieristeytyksistä peräisin olevien vieraiden piirteiden poistamiseksi on karkeakarvaisen mäyräkoiran jalostuksessa myöhemmin käytetty runsaasti lyhytkarvaisia mäyräkoiria. Lyhytkarvaiset mäyräkoirat liittyvät kiinteästi myös pitkäkarvaisen mäyräkoiran jalostuksen historiaan. Monet modernit pitkäkarvaiset suvut ovat saaneet Saksassa alkunsa lyhytkarvaisista vanhemmista.

Ensimmäinen epävirallinen rotumääritelmä julkaistiin vuonna 1879 ja vuonna 1888 perustettiin Saksan ensimmäinen mäyräkoirajärjestö, Berliiniin mäyräkoiraklubi.

Vuonna 1890 ilmestyi ensimmäinen kantakirja, *Teckelstambuch*. Kantakirjaan pääsi 386 lyhytkarvaista, 3 karkeakarvaista ja 3 pitkäkarvaista mäyräkoiraa.

Ajatus pienikokoisten mäyräkoirien kehittämisestä kaniiniinmetsästykseen ja maatilojen jyrksijöiden hävittämiseen syntyi Saksassa 1800- ja 1900-lukujen taitteessa. **Kaniinimäyräkoiraa** tavoiteltaessa syntyi kuitenkin myös yksilöitä, jotka olivat normaalikokoisia mäyräkoiria pienempiä mutta kaniinimäyräkoiria suurempia. Oli siis nimettävä vielä yksi kokoryhmä, **kääpiömäyräkoirat**.

Ensimmäiset kantakirjatut pienoismäyräkoirat löytyvät omana ryhmänään vuoden 1902 kantakirjasta. Kaikki yhdeksän koira olivat normaalikokoisista vanhemmista syntyneitä. Todennäköisesti pienikokoisia mäyräkoiria oli kuitenkin ollut olemassa jo aiemmin.

Jalostuksessa käytettiin aluksi apuna kääpiökoiraris- teytyksiä, jotka kuitenkin pilasivat ulkomuodon ja hävit- tivät metsästysominaisuudet. Niinpä palattiin koon perus- teella tapahtuvan jalostusvalinnan tielle. Sitkeällä työllä saatiin Saksassa luotua korkealaatuiset kääpiö- ja kaniini- mäyräkoirakannat, mutta kasvatustyön ydinalue jäi toisen maailmansodan jälkeen rautaesiripun taakse. Niin- pä pienoismäyräkoirien kasvatusta jouduttiin aloittamaan Länsi-Saksassa likipitään alusta.

Mäyräkoirien saksalaistausta aiheutti rodulle ja sen kasvatukselle harmia ja aliarvostusta kummankin maailmansodan jälkeen angloamerikkalaisessa maailmassa.

Manner-Euroopassa mäyräkoirat jaetaan karvan- laadun ja koon perusteella yhdeksään muunnokseen. Iso-Britanniassa ja USA:ssa ne jaetaan karvanlaadun perus- teella kolmeen ryhmään mutta koon perusteella ai- noastaan kahteen, normaalikokoisiin ja pienoismäyräkoiriin (Miniature Dachshund). FCI-maissa pienoismäyrä- koiran määrittää enintään 35 sentin rinnanympäryys, angloamerikkalaisissa rotumääritelmässä rajana on enintään viiden kilon paino.

Eri karvanlaatuisten suosio vaihtelee eri maailmankol- kissa. Karkeakarvainen mäyräkoira on suosituin Saksas- sa, osassa Manner-Eurooppaa ja Pohjoismaissa, mutta jää lyhytkarvaisen mäyräkoiran jälkeen mm. angloamerik- kalaisessa maailmassa. Normaalikokoiset mäyräkoirat ovat pienoismäyräkoiria suosituimpia, joskin mm. Suo- messa ja Ruotsissa pitkäkarvaiset kääpiömäyräkoirat ovat viime vuosina ohittaneet normaalikokoiset pitkäkarvaiset rekisteröintien määrässä.

2.1.1 Mäyräkoirien tulo Suomeen

Saksalainen mäyräkoirakanta koostui 1800- ja 1900- luvun taitteessa pääasiassa lyhytkarvaisista mäyräkoiri- sta. Niinpä ensimmäiset tuonnit olivat pääosin lyhytkar- vaisia, mutta myös muutamia karkeakarvaisia mäyrä- koiria tuotiin. Tuonnit jäivät aluksi vähäisiksi, sillä 1900- luvun alkupuoliskon kuohuvat vuosikymmenet eivät ol- leet otollista aikaa rotukoirien kasvatukselle.

Lyhytkarvaisten ja karkeakarvaisten mäyräkoirien tuonti pääsi todelliseen vauhtiin vasta sotien jälkeen 1940-luvulla. Ensimmäiset pitkäkarvaiset mäyräkoirat tuotiin Suomeen 1950-luvulla.

Vaikka ensimmäiset Suomeen tuodut lyhytkarvaiset mäyräkoirat olivat varsin korkealaatuisia, ei mäyräkoira- harrastus saanut tuulta purjeisiinsa vaan hiipui. 1920-

luvulla herrat **af Forselles** ja **Rosenlew** toivat Suomeen Ruotsista *Lichtenstein*- ja *Sippolas*-kennelleissä syntynei- tä koiria, jotka loivat pohjan vanhimmalle mäyräkoira- kannallemme.

Maineikas ruotsalainen lyhytkarvainen jalostusmata- dori, *Ch Jäger Tipp*, on vaikuttanut merkittävästi poikan- sa *Ch Murre af Dinglevikin* sekä pojanpoikiensa *Sippolas Fridmanin* ja *Ch Tito II av Klockbergan* kautta suomalai- sen lyhytkarvaisen mäyräkoiran jalostukseen. Näiden kolmen tuontiuuroksen avulla luotiin lyhyessä ajassa kor- kealaatuinen lyhytkarvainen mäyräkoirakanta. Urokset löytyvät yhä poikiensa ja tyttäriensä kautta kaikkien mer- kittävien suomalaisten lyhytkarvakenneleiden koirien sukutauluista.

Myös karkeakarvaisen mäyräkoiran kasvatusta pääsi toden teolla vauhtiin Suomessa vasta sotien jälkeen, vaikka 1900-luvun alkuvuosikymmenien aikana oli Sak- sasta ja Ruotsista tuotukin yksittäisiä koiria. Vuonna 1941 Ruotsista tuotu *Ch Sippolas Mizi* vaikuttaa vieläkin monissa karkeakarvaisissa suvuissa. *Sippolas Mizi* löytyy **Greta Krogiuksen** varhaisen *av Fata Morgana* - kennelin koirien takaa.

Suomen Mäyräkoiraliiton monivuotinen puheenjohta- ja **G.W. Hackman** tuotti Suomeen 1940- ja 1950- lukujen taitteessa Ruotsista kolme karkeakarvaista *Sippo- las*-koiraa ja Saksasta laikullisen lyhytkarvaisen *Nira vom Tigerparkin*. Hackmanin *av Hackstam*-koirat pol- veutuvat näistä tuonneista.

Lauri Vuolasvirran *Lalles*-kennelin karkeakarvais- ten mäyräkoirien taustalta taas löytyvät ruotsalaisen *Ec- kes*-kennelin kasvatit. Suomen Kennelliiton kasvattajille myöntämä Vuolasvirta-palkinto on nimetty hänen mu- kaansa.

Ensimmäiset pitkäkarvaiset mäyräkoirat tuotiin Suo- meen Saksasta ja Ruotsista 1950-luvulla. **C. H. Clatt** toi Saksasta *Ch Käte von Heidewinterin*. Siitä tuli hänen *vom Heidelbockel* -kennelinsä kantanarttu. 1960-luvulla tuotiin Saksasta merkittävät urokset *Vino von Behringen* ja *Jockel von der Rassebank* sekä Ruotsista narttu *Örn- bergets Sabina*. Mustapunaisesta *Sabinasta* tuli *Grog- gens*-kennelin kantanarttu ja Saksasta tuodusta *Finchen von der Birkestä Muviro*-kennelin kantanarttu. Ruotsista tuotiin narttu *Papita av G-stam*, jonka musta-punaisesta tyttärestä *Groggens Brandy Daisystä* tuli *Zekiwa*- kennelin pitkäkarvaisten mäyräkoirien kantaemo.

Pienoismäyräkoirat ovat saaneet Suomessa jalansijaa huomattavasti myöhemmin kuin normaalikokoiset mäyrä- koirat. Pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien tuonti käynnistyi 1950-luvulla mutta lyhytkarvaisten ja karkea- karvaisten vasta 1970-luvulla.

Pienoismäyräkoirakantamme ovat saaneet alkunsa kahdella tavalla: maahan tuoduista pienoismäyräkoirista ja normaalikokoisista vanhemmista syntyneistä pieniko- koisista mäyräkoirista. Alkuaikojen kasvatusta leimasivat kantojen kapeudesta johtuvat karvanlaatu- ja kokomuun- nosristeitykset.

Ensimmäiset pitkäkarvaiset kääpiömäyräkoirat tuotiin Suomeen 1950-luvulla. **Erkki Pihlaja** toi Saksasta *Fido- lin von der Opalonan* ja *Jenny von der Rasselbanden*, joista tuli *Metsämiehen*-kennelin kantakoiria. 1960- luvulla Pihlaja toi Saksasta vielä pitkäkarvaiset kaniini- urokset *Prinz vom Wall'n ja Struppi v Hexenwegin*. **Zidy Munsterhielm-Ehnberg** toi vuonna 1966 Ruotsista nar- tun *Blähättans Kirisit*. Näistä tuonneista tuli *Zekiwa*- kennelin pitkäkarvaisten kääpiömäyräkoirien perusta.

Lyhytkarvaisten kääpiömäyräkoirien kasvatus sai meillä alkunsa 1970-luvulla kolmesta Hollannista tuodusta *van de Zeven Bergjes* -kennelin nartusta ja Ruotsista tuodusta pitkäkarvaisen *Struppi von Hexenvegin* pojasta *Ekhorst Gunnesta*. Kasvatustyö hiipui tuolloin kannan kirjavuuden ja pienuuden aiheuttamiin ongelmiin. Uudelleen se pääsi vauhtiin, kun *Boidis*-kennelin normaalikoisen *Boidis Rosinan* pentueisiin alkoi syntyä kääpiökokoisia yksilöitä.

Karkeakarvaisten kääpiömäyräkoirien kasvatus alkoi suuremmissa mittakaavassa 1970-luvulla. **Marja Nuotion** *Malec*-kennelin karkeakarvaisten kääpiöiden kantaemo oli Ruotsista tuodun normaalikokoisen *Sports Extremen* tytär *Malec Dreija*. **Lempi ja Kari Toivosen** *von der Nutzen* -kennelin kasvatustyön pohjana taas olivat normaalikokoisista vanhemmista syntyneet kääpiökokoiset mäyräkoirat ja karvanlaaturisteytykset. Muotovalio *April von der Nutzen* sai Hollannissa syntyneen, Ruotsiin viedyn uroksen FIN & N MVA *Ivanhoe van de Molenbeemdin* kanssa voitokkaan *Mirabella von der Nutzenin*. *Ivanhoe van de Molenbeemd* on vaikuttanut voimakkaasti suomalaisen karkeakarvaisen kääpiömäyräkoiran jalostukseen.

Suurimmat pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien kasvattajat (Lähde KoiraNet 13.9.2008)		
Kennel	Kääpiöpentuja	Kaniinipentuja
Malec	400	56
Tomjantin	191	10
Fortis	143	37
Caelestis	120	16
Mistylwind's	111	7
Angelhaken	109	13
Aavistuksen	108	8
Sea-Rock	106	13
Perlean	103	28
Metsämiehen	95	1
Babau	92	7
Miniatyr	88	16
Salute's	88	-
Tuulian	70	-
Hop-O'Mythumb's	5	28

Siinä missä lyhyt- ja karkeakarvaisten kääpiö- ja kaniinimäyräkoirien jalostuksen historia on ollut muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta pitkälti taitelua pienten epävakaisten kantojen kanssa, siinä

pitkäkarvaisten kääpiö- ja kaniinimäyräkoirien kohdalla voidaan puhua pitkäjanteisesta jalostustyöstä ja vakiintuneiden suomalaisten kantojen kehittymisestä. Pitkäkarvaisen kääpiömäyräkoiran rekisteröinnit ovat ohittaneet normaalikokoisen pitkäkarvaisen rekisteröinnit.

2.2 Rotumääritelmä

Ensimmäinen virallinen rotumääritelmä julkaistiin Saksassa 1889. Sen jälkeen rotumääritelmä on säilynyt pitkään lähes samanlaisena. Nykyinen rotumääritelmä on liitteessä 1.

FCI:n 1964 ja SKL:n 1978 hyväksymässä rotumääritelmässä, kuten sen edeltäjissäkään, ei puututtu tiukasti mäyräkoiran mittasuhteisiin. Rotumääritelmää tulkinneet mannereurooppalaiset ulkomuototuomarit katsoivat, että sopiva rungon korkeuden suhde rungon pituuteen on 1 : 2.

Koon suhteen rotumääritelmä on ollut tarkempi. Se määritteli normaalikokoisten mäyräkoirien painoksi 7–9 kg tyypistä riippuen. Kääpiömäyräkoirien enimmäispainoksi säädettiin noin 4 kg.

1990-luvulla rotumääritelmää ja mäyräkoiran mittasuhteita muutettiin. Uusimmassa, FCI:n 2001 ja SKL:n 2002 hyväksymässä, rotumääritelmäversiossa säkäkorkeuden suhde pituuteen pieneni. Pienoismäyräkoirilta poistettiin ohjeellinen paino ja normaalikokoisille muunnoksille ilmoitettiin ainoastaan ohjeellinen enimmäispaino, noin 9 kg.

Hyväksyttäviä parentatyyppejä ovat leikkaava parenta ja tasaparenta. Tasaparenta ei kuitenkaan ole toivottava vaan alentaa palkintosijaa. Hyväksytyjen värien luettelosta poistettiin keskiajalta peräisin olevia värejä kuten valkolaikullisuus ja värejä, joihin liittyy terveysongelmia kuten isabella-väri ja sininen.

2.3 Käyttötarkoitus

Rotumääritelmä luokittelee mäyräkoiran maan päällä ja alla työskenteleväksi, kaikenlaisesta riistasta kiinnostuneeksi metsästyskoiraksi. Pienoismäyräkoirien osalta rotumääritelmä ei ilmoita mitään poikkeuksia, mutta niiden osallistuminen luolakoirien taipumuskokeeseen (LUT), luolakoirien metsästyskokeeseen (LUME) ja vesiriistakokeeseen (VERI) ei ole Suomessa sallittua.

Lyhyiden raajojensa ansiosta mäyräkoiran on helppo tunkeutua maanalaisiin luoliin ja rakennusten alle. Se ei kaihda menemästä saaliseläinten perässä veteenkään.

Tarkan vainunsa ansiosta mäyräkoira kykenee jäljittämään ja ajamaan saaliseläimiä maan pinnalla kohtalaisen vaivattomasti. Lihaksikkuutensa ja vahvan luustonsa sekä suurten keuhkojen ja sydämen ansiosta se on sitkeä ja väsymätön työskentelijä.

Normaalikokoisia mäyräkoiria on perinteisesti käytetty pienpetojen luolametsästyksessä, kauriiden ja jänisten ajattamisessa ja haavoittuneiden riistaeläinten jäljittämisessä. Pienoismäyräkoiria sen sijaan ei ole alunperin kehitetty menemään päin petoa vaan paikallistamaan ja metsästämään maatilojen ja niiden lähiympäristön haittajärsijöitä.

Lyhyillä raajoillaan mäyräkoirat ajavat hitaasti ja soveltuvat erityisen hyvin pienten metsästysmaiden ajokoi-

riksi. Ne ovat yleensä maavainuisia. Ajo-ominaisuuksia on ryhdytty kehittämään mäyräkoiraan 1940-luvulla, muut metsästysominaisuudet ovat olleet siinä jo keskiajalta lähtien.

Rodun kotimaassa Saksassa ja Euroopan muista maista mm. Italiassa ja Ruotsissa mäyräkoiria käytetään myös villisikojen etsimisessä ja liikkeelle karkottamisessa. Eestiläiset käyttävät mäyräkoiria myös ilvesten paikallistamiseen.

Suomessa valtaosaa metsästäväistä mäyräkoirista käytetään apuna perinteisessä supikoiran, ketun ja mäyrän luolapyynnissä. Pienten hirvieläinten kantojen kasvaessa metsäkauriiden ja valkohäntäpeurojen ajattaminen mäyräkoiralla on kasvattanut tuntuvasti suosiotaan.

Tekniikka on tullut avuksi myös luola- ja ajometsästykseseen. Tutkapannan avulla koiran liikkeitä voidaan seurata luolassa ja ajomaastossa.

Mäyräkoiralta luonnistuu myös haavoittuneiden riistaeläinten jäljittäminen. Tosin haavoittuneiden hirvien jäljitys Suomessa annetaan yleensä hirvikoirien tehtäväksi.

Silloin tällöin mäyräkoiria näkee noutavina koirina vesilinnunmetsästyksessä. Vaikka mäyräkoirat pienikokoisina eivät vedä vertoja noutajille ja spanieleille, ne ovat riistaviettinsä ja hyvän hajuaiistinsa ansiosta hyviä haavoittuneiden lintujen etsijöitä.

Kysymykseen "kuinka moni mäyräkoira metsästää oikeasti" ei ole vastausta. Yleensä koiran ja erityisesti mäyräkoiran kanssa metsästäviä ei tilastoida lainkaan. Pienoismäyräkoirien osalta kehitys on useistakin syistä kulkenut puhtaan seura- ja harrastuskoiran suuntaan.

2.3.1 Koemuotojen kehityksestä

Rotumääritelmää noudattaen 1947 syntynyt rotujärjestö asetti päätehtäväkseen "...saada mukaan mäyräkoirakavattajia, näyttelyihin osallistujia ja metsästäjiä sekä pyrkiä saamaan aikaan useampia metsästyskoemuotoja kuten ajo- ja jäljestämiskokeita."

Pienoismäyräkoiria ei 1940-luvun lopulla sanottavasti ollut. Kun niitä alkoi rodusta toiseen siirtojen ja tuontien seurauksena ilmaantua enemmän 1970-luvulla, niitä koskivat aluksi samat koesäännöt kuin normaalikokoisiakin, ja niidenkin muotovalioitumisen edellytyksenä oli koetus rodunomaisesta kokeesta.

Muotovalion arvon koevaatimus poistettiin pienoismäyräkoirilta 1970-luvulla. Sen palauttamisesta päätettiin Suomen Mäyräkoiraliihtossa 1986 ja vaatimus tuli voimaan 1988. Luolakoirien taipumus- ja metsästyskokeisiin pienoismäyräkoirilla ei ollut asiaa eikä ole vielä, joten koemuodoiksi olivat tarjolla ajo- ja jäljestämiskokeet. Ajoa kaihdettiin monista syistä, joten käytännössä ainoaksi koemuodoksi jäi jäljestäminen.

Siitä huolimatta, että monikin pienoismäyräkoira osoittautui hyväksi jäljestäjäksi aina jäljestämivalion arvoon asti, rotujärjestöltä ryhdyttiin 1990-luvun alkupuolella vaatimaan erityisen pienoismäyräkoirien taipumuskokeen kehittämistä. Esityksiä tehtiin kymmenen vuoden aikana puolisen tusinaa, kaikki tuloksetta.

Vuonna 2007 rotujärjestö nimesi pienoismäyräkoirien taipumuskokeen kehittäjäksi jälleen kerran toimikunnan. Sille annettiin vuosi aikaa esityksen tekemiseen. Keväällä 2008 esiteltiin *pienoismäyräkoirien käyttötaipumuskoe* (PIKA), jossa koiran tulee jäljestää hirven- tai kauriinsorkalla tai kuolleella kanilla tehtyä laahausjälkeä 250 metriä, selviytyä matkan varrella tehdystä laukausensietotestistä, reitin päätteeksi työntyä viisi metriä pitkään keinokoloon ja raahata sieltä ulos kuollut kani tai hirven- tai kauriinsorkka.

Taipumuskokeen säännöt hyväksyttiin rotujärjestön kevätiliittokokouksessa 2008, ja koe tuli käyttöön 1. kesäkuuta 2009. Samassa kevätiliittokokouksessa hyväksyttiin myös esitys, että taipumuskokeen läpäisy vastaa Suomen muotovalion arvoon vaadittavaa tulosta rodunomaisesta kokeesta.

Koemuodoista jää edelleen käytettäväksi mäyräkoirien ajokoe (MÄAJ), johon vuosien saatossa on osallistunut kaiken kaikkiaan 13 pienoismäyräkoiraa kaikista karvanlaatumuunnoksista. Tuloksen on saanut viisi pienoismäyräkoiraa ja ajovalioksi asti on yltänyt karkeakarvainen kääpiömäyräkoiranarttu *Hanna* vuonna 1999 ja lyhytkarvainen kääpiömäyräkoiranarttu *Boidis Pacific-Girl* vuonna 2005.

Samoin käyttöön jää metsästyskoirien jäljestämiskoe (MEJÄ) ja vuonna 2007 käyttöön otettu vahingoittuneen riistaeläimen jäljestämiskoe (VAHI).

Sekä ajo- että jäljestämiskokeiden sääntöjä on kymmenen viime vuoden aikana muutettu. Se on osaltaan voinut vaikuttaa koiramääriin sekä tulostasoon kokeissa.

Metsästyskoirien jäljestämiskokeen (MEJÄ) säännöt muuttuivat vuonna 1998. Silloin mm. voittajaluokan jälki muuttui kulmakatkon vuoksi hieman vaativammaksi. Arvosteluperusteet molemmissa luokissa muuttuivat. Koemuotoon hakeutumista hankaloittaa se, että osallistumismahdollisuuksia on rajoitetusti ja kilpailijalta odotetaan myös osallistumista jälkien tekoon, mikä koetaan työlääksi.

Mäyräkoirien ajokokeen (MÄAJ) uudet säännöt otettiin käyttöön 2002. Entisten ajoeläinten (jänis, kettu, metsäkauris) lisäksi hyväksyttäväiksi ajoeläimiksi tulivat myös muut hirvieläimet, lähinnä valkohäntäpeura ja kuusipeura.

3 – Rotujärjestö

3.1 Suomen Mäyräkoiraliitto

Finska Taxklubben – Suomen Mäyräkoirakerho ry perustettiin 1947 Helsingissä muutaman innokkaan mäyräkoiraharrastajan voimin. Toiminta oli aluksi varsin vaatimattonta. Perustamisvuonna rekisteröitiin ainoastaan 65 lyhytkarvaista ja karkeakarvaista mäyräkoiraa.

Ensimmäinen puheenjohtaja oli **G.W. Hackman**.

Mäyräkoirakerho haki heti *Suomen Kennelliiton* edeltäjän *Suomen Kennelklubin* jäsenyyttä ja oli sen ensimmäinen rekisteröity rotujärjestö.

Nuori rotujärjestö lähti määrätietoisesti viemään jalostusta eteenpäin kouluttamalla ulkomuoto- ja koetuomareita sekä järjestämällä koiranäyttelyitä, luola-, ajo- ja jäljestämiskokeita. Kerhoiltoissa kuultiin esitelmiä mäyräkoiran rakenteesta, sairauksista ja koemuodoista sekä saatiin opastusta trimmaamisesta ja koirien esittämässä näyttelyissä aivan kuten tänäkin päivänä.

Ruotsin mäyräkoirakerholtta saatiin runsaasti henkistä tukea ja taloudellista apua. Ruotsalaiset mm. lahjoittivat ja lainasivat suomalaisille harrastajille jalostuskoiria. Tiivis yhteistyö ruotsalaisten ja norjalaisten mäyräkoiraharrastajien kanssa on jatkunut vuosikymmeniä, sillä koirien liikuttelu muualle Eurooppaan oli Suomen raivautautivapaudesta johtuvan karanteenikäytännön johdosta pitkään hankalaa. Karanteenikäytännön poistuttua 1980-luvun lopussa, koirien tuonti muualta Euroopasta sekä kilpailu- ja astutusmatkat lisääntyivät huomattavasti.

Toiminta oli alkuvuosikymmeninä hyvin Helsingikeskeistä ja ruotsinkielistä. Mäyräkoirakerhon jäseniksi liittyi harrastajia Loviisan, Tammisaaren ja Hangon seudulta. Myöhemmin myös Ahvenanmaan mäyräkoirakerho liittyi jäseneksi.

Vuonna 1955 perustettiin suomenkielinen *Suomen Mäyräkoirajärjestö ry*. Sen toiminta-alue oli Tampereen ja Hämeenlinnan seutu. Kun kennelalan kaksi keskusjärjestöä vuonna 1962 yhdistyivät, käynnistyivät myös mäyräkoirakerhojen yhdistymisneuvottelut. Vuosien sitkeiden neuvottelujen jälkeen perustettiin viimein vuonna 1968 *Suomen Mäyräkoiraliitto – Finska Taxklubben ry*.

Liittomuotoisen yhdistyksen säännöt edellyttivät paikallisosastojen perustamista. Ainoastaan Ahvenanmaalla oli jo paikallisjärjestö, *Ålands Taxklubb*. Manner-Suomeen perustettiin seuraavan vuosikymmenen aikana 11 paikallisyhdistystä. Nyt niitä on 19 kappaletta.

Paikallisten yhdistysten toimintaedellytykset parantivat organisaatiomuutoksen myötä. Näyttelyiden järjestäminen ja etenkin vilkas koulutus- ja koetoiminta siirtyivät paikallistasolle. Toiminta on liiton tukemaa ja valvomaa.

Liiton vastuulle jäivät mäyräkoirien mestaruuskokeiden ja pohjoismaisten voittajänäyttelyiden järjestäminen. Pomarkussa on 1980-luvun alkuvuosista lähtien pidetty jokakesäinen mäyräkoiraleiri, jonka järjestää Helsingin Seudun Mäyräkoirakerho.

Suomen Mäyräkoiraliitto on julkaissut *Mäyräkoiramme – Våra taxar* -lehteä vuodesta 1967 alkaen ja näyttely- ja koetulokset sisältävää vuosikirjaa vuodesta 1987 alkaen.

Parhaita jalostusyksilöitä on jälkeläisnäyttöjen perusteella muistettu käyttöjalostuspalkinnoilla. Niistä kultaisia on ollut 101, hopeisia 156 ja pronssisia 317.

Käyttökokeissa kunnostautuneita rotutyypillisiä mäyräkoiria on listattu erikoiskantakirjaan, jonka seitsemäs osa julkaistiin 2007. Roduittain kirjaan kelpuutetut ovat jakautuneet seuraavasti:

Karkeakarvaiset:

- Normaalikokoiset 1173
- Kääpiömäyräkoirat 70
- Kaniinimäyräkoirat 13

Lyhytkarvaiset:

- Normaalikokoiset 645
- Kääpiömäyräkoirat 46
- Kaniinimäyräkoirat 2

Pitkäkarvaiset:

- Normaalikokoiset 286
- Kääpiömäyräkoirat 169
- Kaniinimäyräkoirat 54

Lisäksi on listattu 17 koiraa, joiden rotumuunnos on jäänyt merkitsemättä.

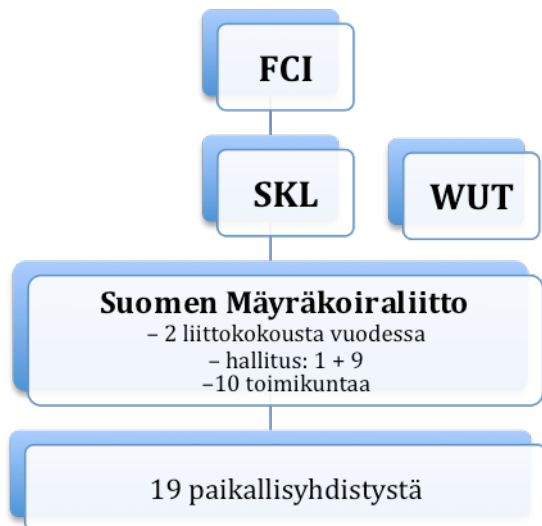
Pentuvälitystä ja neuvontaa liitto on tarjonnut 1970-luvulta lähtien.

Mäyräkoiraliiton jäsenmäärä on noussut tasaisesti noudatellen rekisteröityjen koirien määrää. Uusille tuhatluville on siirrytty suurien rekisteröintivuosien jälkeen.

Suomen Mäyräkoiraliitto – Finska Taxklubben ry Jäsenmäärän kehitys	
1947	32
1957	200
1968	697
1977	1218
1987	1906
1996	2241
2005	3191
2007	3748

Väkilukuun suhteutettuna Suomen Mäyräkoiraliitto on jäsenmäärältään varsin huomattava. Vastaavan Ruotsin järjestön jäsenmäärä on noin 7000, mutta esimerkiksi Italian ja Itävallan kaltaisissa maissa jäädään alle tuhanen jäsenen. Jäsenyysehdot kuitenkin vaihtelevat. Joissakin maissa yhdistykset ovat kaikille avoimia ja joissakin taas jäseneksi hyväksytään vain arvostettuja ja suositeltuja kasvattajia.

3.2 Organisaatio

Suomen Mäyräkoiraliiton kotimainen kattojärjestö on *Suomen Kennelliitto*, SKL, jonka kansainvälinen kattojärjestö on puolestaan *Federation Internationale Cynologique*, FCI.

Viimeisimmän, vuonna 2003 tapahtuneen sääntömuutoksen jälkeen Suomen Mäyräkoiraliitolla on liittokokous kaksi kertaa vuodessa. Syysliittokokouksen valitsemassa liiton hallituksessa on 9 jäsentä ja puheenjohtaja. Puheenjohtajan toimikausi on vuoden pituinen ja jäsenten kolmen vuoden pituinen. Hallitus valitsee erikoisalojen toimikunnat, jotka huolehtivat omien alojensa toiminnan pyörittämisestä ja ovat vastuussa hallitukselle.

Vuoden 2008 alussa Suomen Mäyräkoiraliitolla oli jalostustoimikunnan lisäksi toimikunnat eri koemuodoille (3 toimikuntaa), näyttelyasioille, ulkomuototuomareiden koulutukselle, julkaisutoiminnalle, tietoteknisten ratkaisujen kehittämiseksi, yhteistyön edistämiseksi ja pienoismäyräkoirien käyttötapumuskokeen kehittämiseksi.

Suomen Mäyräkoiraliitto on Suomen Kennelliiton ja maailman mäyräkoiraliiton, *Welt Union Teckelin* (WUT) jäsen. Liiton tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat vuonna 1901 perustettu *Svenska Taxklubben*, 1947 perustettu *Dansk Gravhundeklub* ja vuonna 1960 perustettu *Norske Dachshundklubbens Forbund*. Pohjoismaisen yhteistyön kulmakiviä ovat vuosittaiset neuvottelupäivät ja eri maisa kiertävä mäyräkoirien pohjoismainen voittajänäyttely.

Jalostustoimikunta

Jalostustoimikunta koostuu kokeneista mäyräkoiraharrastajista. Jalostustoimikunnan rooli mäyräkoirarotujen jalostuksen edistäjänä on aina ollut suuri. Alkutaipaleella jalostustoimikunta tarjosi jäsenistölle käytännön jalostusneuvontaa antamalla urossuosituksia. Myöhemmin kuvaan ovat tulleet kasvattajapäivät, jalostustarkastukset sekä *Mäyräkoiramme*-lehden vuotuiset jalostusnumerot jalostusurosluostoinen ja kasvattajatilastoineen.

SML:n hallitus hyväksyi vuonna 1995 jalostusohjesääntö, joka määrittelee yleiset jalostustavoitteet ja jalostustoimikunnan tehtävät. Se sisältää myös jalostusneuvonnan perusohjeen ja pentuvälityssäännöt.

Jalostustoimikunta seuraa mäyräkoirapopulaatioiden tilaa ja ohjaa jalostusta. Jalostustoimikunnan keskeiset tehtävät ovat:

- Koe- ja näyttely- ja luonnetestitulosten kerääminen ja analysointi
- Rekisteröintitietojen sekä populaatioiden tilaa kuvaavien tietojen kerääminen ja analysointi
- Terveystarkastustietojen (PEVISA) kerääminen ja analysointi
- Mäyräkoiriin liittyvän tutkimustoiminnan seuraaminen ja siihen osallistuminen
- Jalostus- ja jälkeläistarkastuksiin osallistuminen ja tulosten analysointi
- Jalostusurosluostojen ylläpito
- Jalostuksen tavoiteohjelman laatiminen
- Jalostusneuvonnan tarjoaminen kasvattajille
- Kasvattajien kouluttaminen

Lisäksi jalostustoimikunta seuraa aktiivisesti mäyräkoirien jalostusta muissa maissa ja vaihtaa tietoa muiden Pohjoismaiden rotujärjestöjen kanssa.

3.3 Jalostuksen tavoiteohjelma

Suomen Mäyräkoiraliitossa on oltu edistyksellisiä jalostusasioissa, sillä ensimmäisen jalostuksen tavoiteohjelman suunnittelu aloitettiin jo vuonna 1984. SKL vahvisti sen 1986. Sen jälkeen tavoiteohjelmaa on tarkistettu viisivuotiskausittain.

Mäyräkoirien jalostaminen sadan vuoden ajan suljetuissa populaatioissa on tuonut uusia haasteita jalostuksen ohjaukselle. Nykyisin Suomen Kennelliiton ylläpitämää *KoiraNet*-tietokantaa käytetään apuna jalostukseen liittyvän tiedon keräämisessä ja analysoimisessa. SKL:n mallin mukaan laadittu, päivittyvä jalostuksen tavoiteohjelma auttaa jalostustavoitteiden asettamisessa sekä tavoitteiden toteutumisen seurannassa.

3.4 PEVISA

Mäyräkoirapopulaatioiden seurannan tehostuessa 1980-luvulla huomattiin, että pienoismäyräkoirilla esiintyy polvilumpion sijoiltaanmenoa eli patellaluksaatiota. Polvisairauden torjuminen aloitettiin tehokkaasti liittymällä *Suomen Kennelliiton perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan*, PEVISAan. Kaikkien jalostukseen käytettävien pienoismäyräkoirien polvet tuli tarkastuttaa. Vakavammista patellaluksaation muodoista kärsivät koirat suositeltiin jätettäväksi pois jalostuksesta.

Vastustamisohjelma alkoi purra muutamassa vuodessa eikä mäyräkoirissa nykyisin tavata sairauden vaikeampia muotoja. Polvitarkastus on edelleen pakollinen pienoismäyräkoirarotujen jalostuskoirille.

PRA:n ja *perinnöllisen kaihin* (HC) yleistyminen etenkin karkeakarvaisissa mäyräkoirissa johti kaikkien mäyräkoiramunnosten liittämiseen PEVISAan silmänsairauksien osalta vuonna 1992. PRA:ta tai kaihia sairastavien koirien jälkeläisiä ei rekisteröidä. Vastustettavien silmänsairauksien joukkoon liitettiin pitkäkarvaisilla mäyräkoirilla esiintyvä sarveiskalvon tulehdus, *keratitiis*. Myöskään keratitista sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä.

2000-luku on tuonut mukanaan geenitestit. Pitkäkarvaisten ja lyhytkarvaisten pienoismäyräkoirien yhdeksi PRA:n aiheuttajaksi on todettu *cord1*-geenimutaatio, joka voidaan todeta geenitestillä. Geenitestattuja, PRA:n kantajiksi todettuja koiria voidaan käyttää jalostukseen testatusti terveiden kanssa ilman vaaraa cord1-sairauden ilmenemisestä.

PEVISA-säännöt eivät tällä hetkellä mahdollista geeniteistä saatavan tiedon hyödyntämistä.

3.5 Yksilöiden kasvattamisesta populaatioiden jalostamiseen

Mäyräkoiranjalostus on tähdännyt Suomessa 1980-luvulle saakka laadukkaiden yksilöiden tuottamiseen. Ajan tavan mukaan sukusiitosta ja hyväksi periyttäviksi todettuja jalostusuroksia on käytetty runsaasti.

Populaatiogenetiikan tietämys on lisääntynyt 1980-luvulta lähtien ja jalostuksen painopiste on alkanut hi-

taasti kääntyä yksilöiden kasvattamisesta populaatioiden jalostamiseen. 2000-luku on tuonut mukanaan geenitestit ja jalostusindeksit. Geenitestejä voidaan käyttää jalostuksessa apuna yksinkertaisesti periytyvien sairauksien kuten PRA:n vastustamisessa. Jalostusindeksejä puolestaan voidaan käyttää apuna jalostettaessa useiden geenien ja ympäristötekijöiden muovaamia ominaisuuksia.

Jalostuskantojen perinnöllisen monimuotoisuuden vaalimisen tärkeys on ymmärretty. Kotimaisten kantojen tehokkaaseen käyttöön ei kuitenkaan ole vielä päästy.

Yleisen elintason nousun ja globalisaation seurauksena mäyräkoirien tuonti naapurimaista ja kaukomailta on lisääntynyt. Tuontien suomalaisten mäyräkoirien perimää rikastuttava vaikutus ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys, sillä samojen kansainvälisissä koiranäyttelyissä menestyneiden kenneleiden kasvatteja löytyy kaikkialta maailmasta. Maineikkaita jalostusuroksia saatetaan kierrättää maasta maahan ja mantereelta toiselle.

4 – Nykytilanne

4.1 Populaation koko ja rakenne

Pitkakarvaiset kääpiö- ja kaniinimäyräkoirat ovat karkea- ja lyhytkarvaisten normaalikokoisten mäyräkoirien jälkeen kolmanneksi suurin jalostuspopulaatiomme. Suosio on samaa luokkaa Keski-Euroopassa ja Pohjoismaissa. Angloamerikkalaisessa maailmassa pitkakarvaiset pienoismäyräkoirat häviävät samassa kokoluokassa lyhytkarvaisille.

Populaation tarkastelussa on käytetty käyttökoirille sovellettua viiden vuoden sukupolvenväliä, jotta kaikkia mäyräkoiramuunnoksia kuvattaisiin yhdenmukaisesti ja vertailukelpoisesti. Populaatiorakennetta on tarkasteltu sekä 20 vuoden ajalta että vuositasolla jaksolta 2003–2007. Käytetyimpiä uroksia on listattu kymmeneltä vuodelta. Isoisäsuuksia analysoidaan ruotsalaisen tutkijan Lennart Swensonin esimerkin mukaisesti rekisteröinti-vuoden mukaan kolmelta sukupolvelta eli 15 vuoden ajalta. Samaa laskentatapaa on noudatettu pitkakarvaisten pienoismäyräkoirien isoisätilastoissa myös 1997 ja 2005.

Kasvattajia ja pentueita keskimäärin				
	1988–92	1993–97	1998–02	2003–07
Kasvattajia keskim.	35	41	39	31
Pentueita keskimäärin vuodessa				
- kääpiöt	47	52	37	47
- kaniinit	8	6	4	6

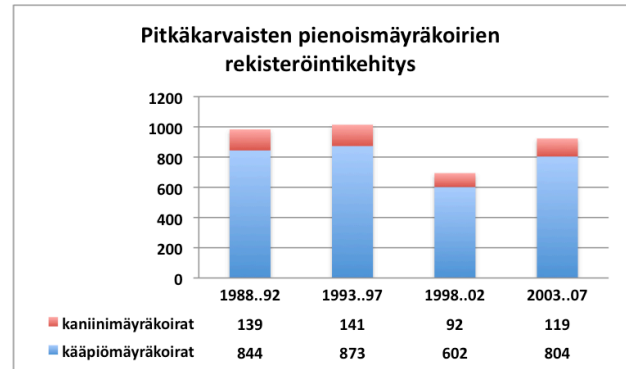
Pitkakarvaisten pienoismäyräkoirien nuorin sukupolvi					
	2003	2004	2005	2006	2007
Kääpiömäyräkoirat					
Uroksia	88	59	76	108	88
Narttuja	60	53	64	107	101
yht.	148	112	140	215	189
Kaniinimäyräkoirat					
Uroksia	8	9	9	7	12
Narttuja	16	12	11	15	20
yht.	24	21	20	22	32
Rek. yht.	172	133	160	237	221

Kuluneiden 15 vuoden aikana pitkakarvaisten pienoismäyräkoirien rekisteröintikehitys noudattelee samaa trendiä kuin normaalikokoisilla karkea- ja lyhytkarvaisilla: huippukauden jälkeen lasku ja viitenä viime vuonna kipuaminen takaisin kohti "hullujen vuosien" lukuja. Sikäli pitkakarvaiset pienoismäyräkoirat poikkeavat normaalikokoisten trendistä, että laskukausi alkoi myöhemmin eikä käyrä pudonnut aivan yhtä jyrkästi.

Pitkakarvaisia kaniinimäyräkoiria rekisteröidään vuosittain parikymmentä. Saksan rekisteröintilukuihin pitkakarvaisilla kääpiöillä ja kaniineilla on toki vielä matkaa.

Pienoismäyräkoirat kehitettiin aikanaan kaniinien ja maatilojen pienten tuhoeläinten kolopyyntiin. Urbanissa maailmassa niiden metsästysominaisuuksille ei juuri ole käyttöä. Eri sukupolvissa 47–74 prosenttia pennuista

on syntynyt vanhemmista, joista kummallakaan ei ole tulosta rodunomaisesta käyttökokeesta.

Pitkakarvaisten pienoismäyräkoirien rekisteröinnit muissa maissa					
	2003	2004	2005	2006	2007
Ruotsi, kääpiöt	253	271	236	213	224
Ruotsi, kaniinit	22	19	21	23	15
Norja, kääpiöt	208	228	269	238	304
Norja, kaniinit	33	26	18	27	19
Tanska, kääpiöt	288	263	269	286	225
Tanska, kaniinit	80	89	86	63	128
Saksa, kääpiöt	607	589	568	560	-
Saksa, kaniinit	187	183	146	125	-
Iso-Britannia*	-	-	1292	1379	1244

* kääpiö- ja kaniinimäyräkoiria ei erotella

Pitkakarvaisten kääpiö- ja kaniinimäyräkoirien kotimaiset kannat ovat vanhempia ja aiemmin vakiintuneita kuin karkea- ja lyhytkarvaisilla pienoismäyräkoirilla. Normaalikokoisista vanhemmista syntyneitä pienikokoisia yksilöitä on 20 vuoden aikana siirretty kääpiöihin kaikkiaan 19 koiraa. Toiseen suuntaan, pienoismäyräkoirista normaalikokoisiin on samana aikana siirretty 54 koiraa.

Karvanlaadun vuoksi eli pääasiallisesti lyhytkarvaisista pitkakarvaisiin on siirretty 14 koiraa.

Siirrot				
	1988–92	1993–97	1998–02	2003–07
Siirretty kääpiöihin	26	15	14	23
Siirretty kaniineihin	33	56	46	35
Siirretty yht.	59	71	60	58
Koon takia	59	69	56	50
Karvan takia	-	2	4	8

Jalostuspopulaatioiden täydentämisessä tuonneilla perinteiseksi ymmärrettävät lähteet Ruotsi ja Saksa ovat pitäneet pintansa. Viime vuosina Saksan rinnalle on

noussut muita keskieuropalaisia maita kuten Itävalta, Tsekinmaa ja Puola. Nuorimmassa sukupolvessa Venäjistä on tullut tuontien kannalta kiintoisa kohde.

Pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien tuonnit Suomeen				
Tuontimaa	1988–92	1993–97	1998–02	2003–07
Ruotsi	10*	12	16	10
Tanska	14*	12*	1	1
Norja			1	1
Keski-Eurooppa	9	5	4	15
Etelä-Eurooppa			1	2
Baltia			1	1
Venäjä				7
USA, Englanti, Kanada	2	3	1	1
Muut				2
Yhteensä	35	32	25	40

**Lukuun sisältyvät suomalaiskasvattajan Tanskassa rekisteröimät ja sittemmin Suomeen tuomat koirat*

Rekisteröidyistä uroksista vain pientä osaa käytetään jalostukseen. Vuodesta 1993 jalostukseen käytettyjen urosten suhteellinen osuus on ollut alhainen sukupolvesta toiseen. Vuosina 1998–2002 syntyneistä uroksista ainoastaan 12 prosenttia on käytetty jalostukseen, kun vastaava luku narttujen kohdalla on 33 prosenttia.

Pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien jalostuspohja					
	1988–92	1993–97	1998–02	2003–07	
Tehollinen kanta per sukupolvi (5 vuotta)	292	329	261	332	
isät	110	128	104	135	
emät	217	236	175	215	
isät/emät (optimi = 1)	0,51	0,54	0,59	0,63	
	2003	2004	2005	2006	2007
Tehollinen kanta – tuorein sukupolvi	86	84	94	115	120
isät	35	37	41	48	50
emät	56	49	55	72	75
isät/emät (optimi = 1)	0,63	0,76	0,75	0,67	0,67

Jalostusurosten ja narttujen suhde on nuorinta sukupolvea lukuunottamatta osapuilleen 1 : 2, nuorimmassa jonkin verran parempi. Ihanne olisi 1 : 1. Paremman tasapainon ja suuremman tehollisen kannankoon saavuttamiseksi jalostukseen tulisi käyttää useampia eri uroksia.

Tehollisen kannankoon kaava $4 \cdot N_m \cdot N_f / (N_m + N_f)$, jossa N_m on jalostukseen käytettyjen urosten ja N_f narttujen määrä, kuvaa ihannetilannetta, jossa kaikilla koirilla on tasaiset jälkeläismäärät eivätkä yksilöt ole sukua keskenään. Tehollinen kannankoko on siis todellisuudessa selvästi pienempi, kuin mitä luku ilmaisee. Alle sadan jäävää lukua pidetään varoitussignaalina jalostuspohjan hupenemisesta.

Valistuksen myötä tiukoista sukusiitosyhdistelmistä on luovuttu. Siitä huolimatta pitkäkarvaisen pienoismäyräkoirapopulaation keskimääräinen sukusiitosaste on saatu painumaan alle 3 prosentin vasta nuorimmassa sukupolvessa. Tulevina vuosina se ei saisi päästä kohoamaan tästä, vaan sen tulisi vakiintua alle 2,5 prosentin.

Sukusiitosaste				
	1988–92	1993–97	1998–02	2003–07
Sukusiitos%, keskiarvo	4,2	4,5	4,0	2,75

4.2. Käytetyimmät urokset

Käytetyimpien urosten lista on laadittu etsimällä 1998–2007 rekisteröidyille pitkäkarvaisille pienoismäyräkoirille isät. Urosten toisen polven jälkeläisten lukumäärä koskee niin ikään vain 1998–2007 rekisteröityjä pitkäkarvaisia pienoismäyräkoiria.

Uroksista 5 on tuonteja, mutta "kotimaisista" uroksista kuudella toinen vanhemmista on ulkomainen tai tuontikoira.

Ulkomaiset ja tuontikoirat on merkitty #:lla. # tarkoittaa kaniiniurosta.

Käytetyimpien urosten listassa on taustavärillä ja kursivoiden korostettu niitä uroksia, jotka esiintyvät listan muiden urosten isänä tai isoisänä. Tällaisia uroksia on seitsemän, ja niistä neljä on myös isoisätilaston 20 käytetyimmän uroksen joukossa.

Rotujärjestön suosituksen mukaan jalostukseen ei tulisi käyttää uroksia, joiden kokonaisjälkeläismäärä ylittää 5 vuoden rekisteröinneistä 5 prosenttia. Vuosina 2003–2007 on rekisteröity 923 pitkäkarvaista kääpiö- ja kaniinimäyräkoiraa, joista 5 prosenttia on 46 koiraa. Listan uroksista rajan ylittää vain yksi koira. Neljän vuoden sukupolvenvälillä laskettu raja-arvo olisi 37, ja sen ylittäisi kolme koiraa.

Listattujen isien ensimmäisen polven jälkeläismäärä on 36,5 prosenttia vuosina 1998–2007 syntyneistä pitkäkarvaisista pienoismäyräkoirista.

Isoisälista (sivulla 14) on koottu etsimällä viisi vuotta pitemmällä ajanjaksolla eli 1993–2007 rekisteröidyille pitkäkarvaisille kaniini- ja kääpiömäyräkoirille isän- ja emänpuoleiset isoisät. Lista on otettu mukaan ne, joiden lastenlasten määrä ylittää viiden vuoden sukupolvenvälillä laskettuun 5 prosentin rajaan eli 46 koiraan.

Toisen polven jälkeläisiä on kaikkiaan 400 uroksella ja isoisäosuuksia on yhteensä 5262. Listatut urokset ovat 5 prosenttia kaikista isoisistä. Niiden yhteenlasketut isoisäosuudet ovat 31 prosenttia isoisäosuuksien koko määrästä.

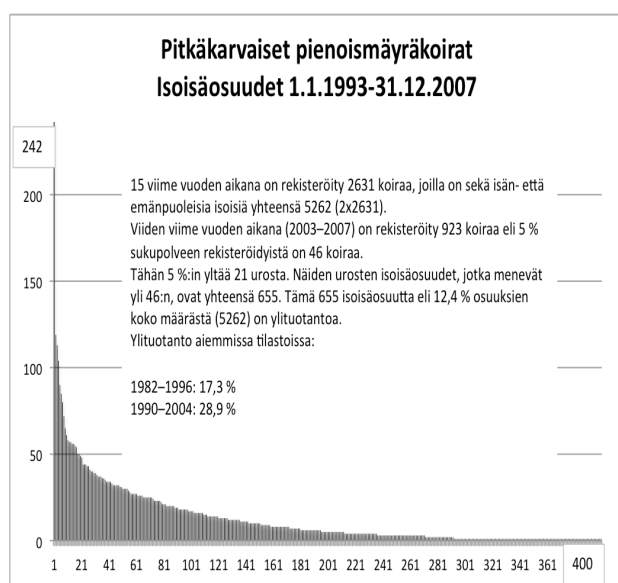
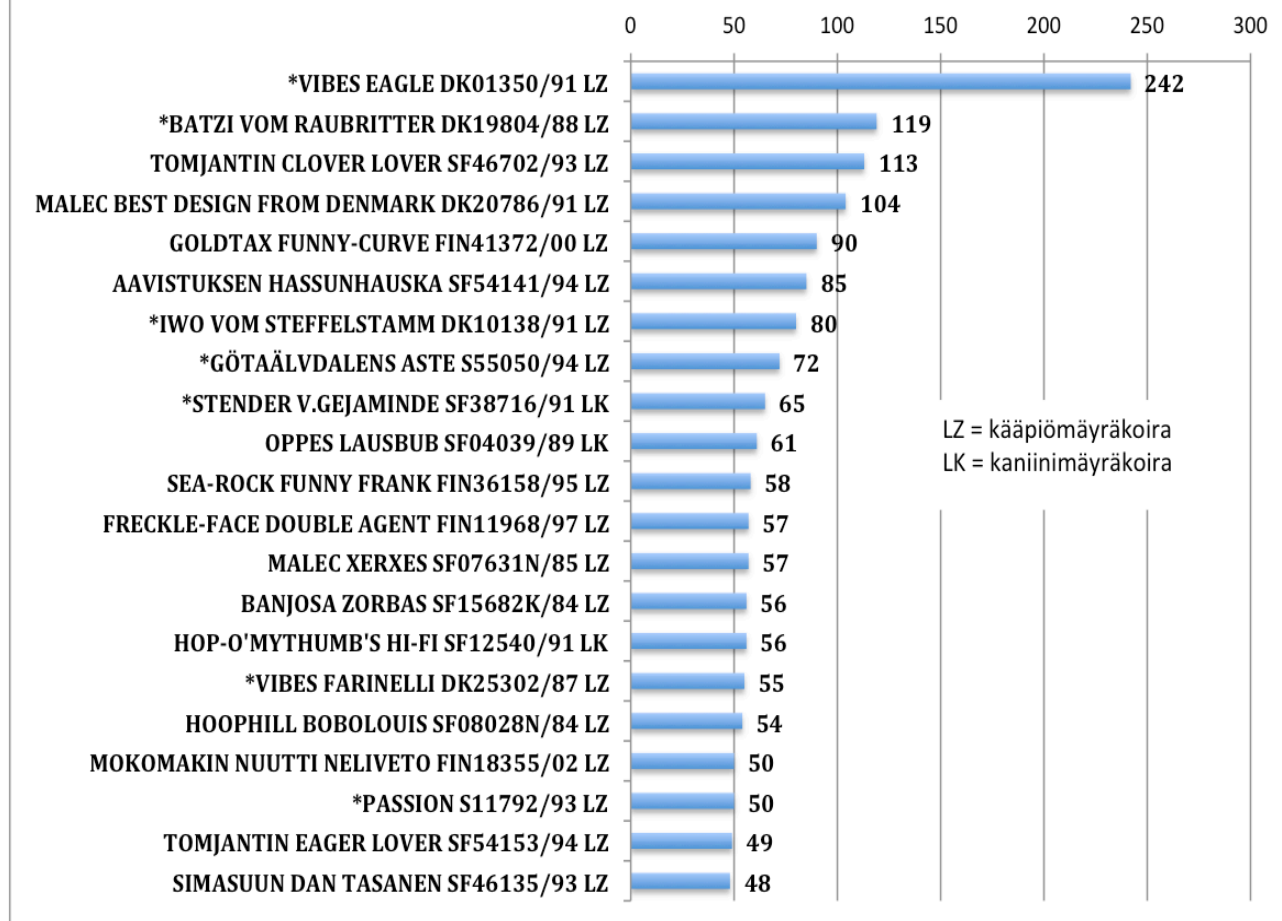
Pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien isoisien ylituotantoprosentti on tuntuvasti pudonnut aiemmista tilastoista. Muutos on kuitenkin osaksi näennäinen ja johtuu 5 prosentin raja-arvoa nostavasta suotuisasta rekisteröintikehityksestä. Edellisen tilastoinnin raja-arvo oli 733 koiran perusteella 37 koiraa, jonka ylitti 37 urosta. Nyt raja-arvo on 923 koiran perusteella 46 ja sen ylittää vain 20 koiraa.

Käytetyimmät urokset Top 20

(Lähde KoiraNet v3.03b 8.9.2008)

uros, syntymävuosi, pentuja 1998–2007 / pentuja kaikkiaan – toisen polven jälkeläisiä 1998–2007 / kaikkiaan	uroksen vanhemmat	uroksen isän vanhemmat	uroksen emän vanhemmat
*Götaälvdalens Emil (1999) 49/49 – 25/25	Götaälvdalens Aste – Klockarbol's Fatal Charm	Sågarebyns Casanova – Nuits Funny Girl	Inolomas Voodoo Svart – Klockarbol's Vanezza
Ahotorpan Charlie Brown (2000) 40/40 – 23/23	Freckle-Face Double Agent – Tomjantin Once Again	Viktor della Cantearan – Freckle-Face Unbelievable	Tomjantin Clover Lover – Tomjantin Kick of Luck
Simasuun Dan Tasanen (1993) 37/45 – 48/48	Vibes Eagle – Simasuun Alppiruusu	Batzi vom Raubritter – Vibes Claudia	Vibes Farinelli – Supisuden Aleksiiina
Freckle-Face Ybert (1995) 33/33 – 37/37	Freckle-Face Quizmaster – Freckle-Face Moonbeam	Freckle-Face Dynamite – Vibes Leila	Vibes Picasso – Vibes Gina
*Cheese Della Canterana (2002) 32/32 – 8/8	Pam Della Canterana – Kar- ma Della Canterana	Viktor della Canterana – Charleston della Canterana	Merit della Canterana – Jeanette van de Wijsterhoeve
*Oscar des Joyeux Teckels # (1998) 32/32 – 19/19	Sander De Lijsterbes – Havane Du Castel De La Romanderie	Kondor von Dinklage – Rifka de Lijsterbes	Emir des Joyeux Teckels – Kirane de Ranguiroa
Tomjantin Cure For Love (2003) 31/31 – 5/5	Goldtax Funny-Curve – Tomjantin X-Quisite	Aavistuksen Hassunhauska – Sea-Rock Fem-Flower	Gewurztraminer Guili-Guili – Tomjantin Onenevercantell
Goldtax Funny-Curve (2000) 30/30 – 90/90	Aavistuksen Hassunhauska – Sea-Rock Fem-Flower	Oppes Fiffelherre – Rantatuulen Helga Hajuher- ne	Tomjantin Clover Lover – Woodheath Cressida
*Trumph vom Aschenbach (1997) 30/30 – 7/7	Ulk vom Aschenbach – Alexa vom Aschenbach	Saphir vom Aschenbach – Birke vom Aschenbach	Quacks vom Rainerschlössl – Hilla vom Aschenbach
Kuuran Red Calibra (2000) 29/29 – 12/12	Strömstigens Prins – Opalina's Fazerina	Bothnia's FP Utgård-Loke Rödlöga – Strömstigens Jollie	Opalinas Marquis de Sade – Mikkeline
Tomjantin Great Preten- der (2003) 29/29 – 3/3	Mokomakin Nuutti Neliveto – Tomjantin Once Again	Freckle-Face Ybert – Mokomakin Jekku Jeeveli	Tomjantin Clover Lover – Tomjantin Kick of Luck
Tomjantin Clover Lover (1993) 29/67 – 85/113	Malec Best Design From Denmark – Sea-Rock Unequal Aurretan	Iwo vom Steffelstam – Malec Tootsie	Sea-Rock Just Lonely Boy – Perlean Xtra Sweetie
Sea-Rock Funny Frank (1995) 29/29 – 58/58	Tomjantin Clover Lover – Woodheath Cressida	Malec Best Design from Denmark – Sea-Rock Une- qual Aurretan	Tuonela Beachcomber of Woodheath – Woodheath Cordelia
Freckle-Face Giorgio (1998) 28/28 – 26/26	Jonas des Joyeux Teckels – Freckle-Face Unbelievable	Heros des Joyeux Teckels – Emilie de Joyeux Teckels	Freckle-Face Diregtor – Viber Leila
Caelestis H'oxeneyes (2002) 26/26 – 8/8	Rubin vom Rainerschlössl – Tassel-Tail's Hurricane Hilda	Morgan della Canterana – Baccara vom Rainerschlössl	Caelestis Blue-Chip Boy – Tassel-Tail's Anastazy
*Vibes Eagle (1990) 23/108 – 142/242	Batzi vom Raubritter – Vibes Claudia	Muck von Dinklage – Nina vom Raubritter	Vibes Igor – Vibes Babara
Aavistuksen Hassunhauska (1994) 22/22 – 85/85	Oppes Fiffelherre – Ranta- tuulen Helga Hajuherne	Oppes Lausbub – Salute's Shining Soraya	Ukar von der Dömerhögte – Maatuulen Jezebel
Sea-Rock Manly Marmot (2000) 21/21 – 32/32	Freckle-Face Giorgio – Sea-Rock Honey Taffy	Jonas des Joyeux Teckels – Freckle-Face Unbelievable	Sea-Rock Funny Frank – Woodheath Cressida
Fortis Productus (2002) 21/21 – 0/0	Aavistuksen Hassunhauska – Fortis Lucia	Oppes Fiffelherre – Rantatuulen Helga Hajuher- ne	Tomjantin Eager Lover – Fortis Intelligentia
Freckle-Face Jasper # (2001) 20/20 – 34/34	Vibes Eagle – Freckle-Face Unbelievable	Batzi vom Raubritter – Vibes Claudia	Freckle-Face Diregtor – Vibes Leila

Pitkäkarvaiset pienoismäyräkoirat Isoisäosuudet 1.1.1993–31.12.2007

Graafi perustuu ruotsalaisen jalostusasiantuntijan Lennart Swensonin näkemykseen rotujen jalostusrakenteesta. Isoisäosuuksista piirretty käyrän jyrkkyys ilmaisee, että geneettisestä näkökulmasta vain muutaman uroksen on sallittu dominoida rodussa ja muilla on ollut vain satunnainen ja rajallinen mahdollisuus viedä geenejään eteenpäin. Mitä lyhyempi ja jyrkempi käyrä on, sen vähemmän geneettisen vaihtelun mahdollisuuksia on uusilla sukupolvilla.

Toisen polven jälkeläisten määrä saa olla kaksi kertaa niin suuri kuin ensimmäisen polven jälkeläismäärä, koska yhteisten geenien todennäköisyys puolittuu joka sukupolvessa.

4.3 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.3.1 Luonne

Rotumääritelmä kuvaa mäyräkoiran luonnetta ja käyttäytymistä seuraavasti: *ystävällinen ja tasapainoinen, ei arka eikä aggressiivinen, intohimoinen, kestävä käyttökoiro*.

Pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien luonnetestituloksia on vuosien varrelta kertynyt 39. Niiden jakaantuminen testiosioittain on seuraavalla sivulla.

	Toimintakyky	Terävyys	Puolustus-halu	Taisteluhalu	Hermorakenne	Temperamentti	Kovuus	Luoksepäästävyyttä
+3		14 (kohtuullinen)	15 (kohtuullinen)	3 (suuri)		18 (vilkas)	3 (kohtuullisen kova)	28 (hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin)
+2	2 (suuri)		1 (suuri)	14 (kohtuullinen)	4 (suhteellisen rauhallinen / tasapainoinen)	13 (kohtuullisen vilkas)		9 (luoksepäästävä, hieman pidättyväinen)
+1	27 (kohtuullinen)	25 (pieni)	16 (pieni, hillitty)	1 (pieni)	33 (hieman rauhallinen)	6 (erittäin vilkas)	27 (hieman pehmeä)	2 (hyväntahtoinen, himena pidättyväinen / mielitelevä)
-1	1 (pieni)		7 (mitätön)	15 (pieni)	2 (vähän hermostunut)	2 (hieman välinpitämätön / häiritsevän vilkas)		
-2				6 (riittämätön)			9 (pehmeä)	
-3								

Laukausvarmuutta ei ole eritelty, koska vanhempien testattujen kohdalla ei kaikilla ole osiosta merkintää. Nuorimpien kohdalla taas merkintätavat vaihtelevat.

Testituloksien vähäisen määrän perusteella ei voi laatia rodulle ominaista luonneprofiilia, eivätkä tulokset ole edes suuntaa antavia. Loppupisteiden keskiarvo on 127 pistettä.

Yleisesti ottaen pienoismäyräkoirat ovat luonnetestitulosten valossa osoittautuneet normaalikokoisia jonkin verran pehmeämmiksi ja taisteluhaltuammiksi.

Monipuolisella metsästyskoiralla on hyvä tai vähintään kohtuullinen toimintakyky, kohtuullinen terävyys ilman jäljellejäävää hyökkäyshalua, pieni puolustushalu ja kohtuullinen tai suuri taisteluhalu. Hermorakenteeltaan se on tasapainoinen ja vahvahermoinen. Se on vilkas ja laukauksia pelkäämätön sekä ihmisystävällinen ja hyväntahtoinen.

Pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien luonteiden laadun arviointiin on panostettava tulevaisuudessa. Koiranomistajia kannustetaan viemään koiriaan luonnetestihin ja kehitteillä olevaan pienoismäyräkoirien käyttötaitumuskokeeseen. Taipumuskokeen kolo-osio soveltuu koiran rohkeuden ja luonteen kovuuden testaamiseen.

Arkiluonteiden selvittämiseksi tarvitaan kyselytutkimusta, jossa kartoitetaan koiranomistajien tyytyväisyyttä rotuun, kohdattuja hankaluuksia (mm. sisäsiisteys) ja mahdollisen aggressiivisuuden yhteyttä todettuihin tai epäiltyihin fyysisiin vaikeuksiin (esim. selkäongelmat).

Suomessa mäyräkoirien luonnetestaukseen suhtaudutaan testin vanhan palveluskoiramaineen vuoksi vierokseen. Ruotsissa kansallinen mäyräkoirajärjestö sen sijaan toivoo koirien luonteita selvitetävän luonnetestistä edelleenkehitetystä MH-kuvauksessa (Mentalbeskrivning Hund).

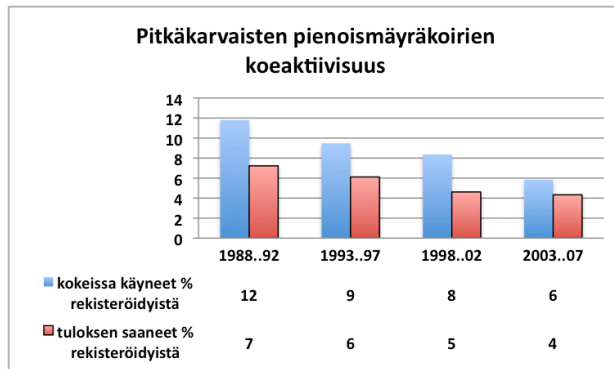
4.3.2 Käyttöominaisuudet

Vaikka pienoismäyräkoiria pidetään seurakoirina, niiltä vaaditaan koetulos rodunomaisesta kokeesta Suomen muotovalion arvoon. Vaatimus perustuu ajatukseen siitä, että todennettu metsästystaipumus takaisi luonteiden säilymisen rodunomaisena.

Pienoismäyräkoirien rodunomaisia kokeita ovat metsästyskoirien jäljestämiskoe (MEJÄ), vahingoittuneen hirvieläimen jäljestyskoe (VAHI), mäyräkoirien ajokoe (MÄAJ) ja uutena koemuotona pienoismäyräkoirien käyttötaitumuskoe (PIKA). Käytännössä metsästyskoirien jäljestämiskoe, MEJÄ, on ollut se koemuoto, jossa pienoismäyräkoirat ovat saaneet koetuloksensa. Etenkin

voittajaluokan jälki on fyysisesti haastava pienikokoisimmille muunnoksille. Riistaviettiset ja sisukkaat yksilöt selviytyvät kuitenkin siitä.

Vuosina 1988–2007 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista pienoismäyräkoirista jäljestysvalion arvon on saavuttanut 24 koiraa.

Ylläolevassa graafissa kokeisiin osallistuneista koirista ovat mukana metsästyskoirien jäljestämiskokeisiin (MEJÄ) osallistuneiden lisäksi ne seitsemän pitkäkarvaista pienoismäyräkoiraa, jotka ovat osallistuneet mäyräkoirien ajokokeisiin (MÄAJ).

Metsästyskoirien jäljestämiskokeen (MEJÄ) tarkoitus on testata koiran kykyä seurata verijälkeä. Kokeeseen voivat osallistua 9 kuukautta täyttäneet mäyräkoirat, ja se on pitkäkarvaisten normaalikokoisten mäyräkoirien ja kaikkien pienoismäyräkoirien yleisin koemuoto.

Kokeessa riistarikkaaseen ja maastoltaan vaihtelevaan metsään vedetään verijälki, jota koiran tulee itsenäisesti seurata 6 metriä pitkään naruun kytkettynä. Kokeessa on kaksi luokkaa, avoin luokka ja voittajaluokka. Ennen maastoon lähtöä testataan koirien laukausensieto.

Avoimen luokan jälki on noin 900 metrin ja voittajaluokan jälki noin 1200 metrin pituinen. Verta jäljellä on 1/3 litran verran ja jäljen päässä "kaatona" on hirvieläimen sorkka. Avoimen luokan (AVO) jälki on vähintään 12 tunnin ja voittajaluokan (VOI) jälki 18 tunnin ikäinen.

Saatuana kaksi ensimmäistä palkintoa avoimessa luokassa koira siirtyy voittajaluokkaan. Kolme voittajaluokan ensimmäistä palkintoa saaneesta koirasta tulee jäljestysvalio, FIN JVA.

MEJÄ	1988–92	1993–97	1998–02	2003–07
käyneitä	115	94	58	54
tuloksen saaneita	70	62	32	40
VOI-tulos	27	15	6	4

Ajanjaksolla 1988–2007 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista pienoismäyräkoirista jäljestämiskokeissa on käynyt 9 prosenttia. Lyhyt- ja karkeakarvaisten pienoismäyräkoirien vastaava aktiivisuusprosentti on 7.

Mäyräkoirien ajokokeen (MÄAJ) tarkoitus on testata jalostusta varten mäyräkoiran ajo-ominaisuuksia. Kokeessa koira voi ajaa jänistä, kauriseläintä tai kettua. Koiranomistaja valitsee ajettavan eläimen. Koemaastoon lähtevät koiran ja ohjaajan lisäksi yksi tai kaksi palkintotuomaria sekä maasto-opas. Koe on joko yksipäiväinen

koe tai ns. pitkä ajokoe, jossa koiranomistaja ja palkintotuomari sopivat keskenään kaksiviikkoisjaksolta sopivan koepäivän.

Kokeessa koiran on jäljitettävä saaliseläin ja ajettava sitä haukkuen. Hyvä ajava koira on vahva ja sitkeä ja sillä on kuuluva, sointuva haukku. Arvosteluun vaikuttavat ajoaika ja ajo-ominaisuudet. Kolme kertaa ensimmäisen palkinnon saaneesta koirasta tulee käyttövalio, FIN KVA-A.

Ajanjaksolla 1988–2007 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista pienoismäyräkoirista mäyräkoirien ajokokeeseen on osallistunut seitsemän koiraa, joista kaksi on saanut tuloksen. Vastaavana aikana rekisteröidyistä karkeakarvaisista pienoismäyräkoirista ajokokeisiin on osallistunut 5 koiraa, joista yksi on yltänyt valioksi ja kolme jäänyt ilman tulosta, lyhytkarvaisista kääpiö- ja kaniinimäyräkoirista yksi, joka on myös valioitunut.

Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeen (VAHI) tarkoitus on selvittää koiran ja ohjaajan kyky seurata vahingoittuneen riistaeläimen jälkiä. Kokeeseen osallistuvalla koiranohjaajalta edellytetään, että hän on koiransa kanssa viranomaisien käytettävissä vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämistilanteessa.

Kokeeseen saavat osallistua kaikki yli 9 kuukauden ikäiset rekisteröidyt koirat, joiden ohjaajalla on metsästyskortti sekä hyväksytyt ja voimassa oleva ampumakoe. Verijäljen pituus on 1,5–2 km ja siihen käytetään 1/3 litraa verta. Jäljen ikä on vähintään 18 tuntia. "Kaatona" on hirvieläimen sorkka.

Koira saa kokeesta tuloksen hyväksytyt tai hylätty. Kaksi kertaa hyväksytyt tuloksen saanut koira ei enää saa osallistua VAHI-kokeeseen, mutta voi kokeilla taitojaan hirvenjäljestyskokeessa (HIRV-J) ja tavoitella FIN KVA-J -arvoa.

Vuonna 2007 käyttöön tulleeseen kokeeseen on osallistunut yksi pitkäkarvainen pienoismäyräkoira, joka ei kuitenkaan ole saanut tulosta.

Pienoismäyräkoirien käyttötaipumuskokeen (PIKA) toivotaan aktivoivan pienoismäyräkoirien omistajia testauttamaan koiriensä taipumuksia jo vuodesta 2009 lähtien. Koemuodon käyttöönotto odottaa Suomen Kennelliiton hyväksyntää.

Kokeessa koira jäljestää hirven- tai kauriinsorkkaa tai kuollutta kania laahamalla metsään tehtyä jälkeä, jonka pituus on 250 metriä. Jäljestyksen aikana suoritetaan laukausensietotesti.

Jäljen päässä on 5 metriä pitkä keinokolo, jonka läpimittana on 18 senttiä. Kolon keskivaiheilla on riistana kuollut kani tai hirven- tai kauriinsorkka. Koiran on työnnyttävä koloon ja vedettävä saalis ulos tai seurattava sitä innokkaasti, jos tuomari vetää saaliin ulos kolon toisesta päästä.

Koe on hyväksytyt, kun koira suoriutuu jäljestyksestä, laukausensiedosta sekä kolo- ja saalistyöskentelestä hyväksytysti. Hylätyn kokeen saa uusia.

Kokeen kulkua ja sääntöjä testattaessa on havaittu, että koloon meno ei ole pienoismäyräkoirille mitenkään itsestäänselvä asia. Kokeen avulla toivotaan saatavan parannusta pienoismäyräkoirien pehmeiksi käynteisiin luonteisiin.

4.3.3 Muut harrastuslajit

Pitkäkarvaisilla pienoismäyräkoirilla harrastetaan ro-dunomaisten koemuotojen lisäksi ketteryysslajia, agilitya (AGI) ja tottelevaisuuskokeita (TOKO). Agility on saa-vuttanut suuren suosion koiraharrastajien keskuudessa näyttävänä ja vauhdikkaana lajina. Laji ei ole mäyräkoirille sopivin mahdollinen harrastusmuoto niiden kondro-dystrofisen rakenteen vuoksi, mutta silti agilitykilpailuihin on osallistunut 21 pitkäkarvaista pienoismäyräkoiraa,

joista agilityvalion arvon FIN AVA on saavuttanut pitkäkarvainen kaniininarttu *Labellafunfun* vuonna 2007.

Tottelevaisuuskokeet eivät perinteisesti ole mäyräkoirien vahvin koemuoto. Metsästyskoiran olisi hyvä osata myös perustottelevaisuutta. Pitkäkarvaisista pienoismäyräkoirista löytyy ajanjaksolla 1988–2007 rekisteröidyistä merkintä 8 koiran TOKO-aktiivisuudesta.

4.4 Terveys

Mäyräkoiralla on pitkäikäisen rodun maine. Suomen Kennelliiton KoiraNet-jalostustietojärjestelmän vähitellen kasvavassa kuolinsyytilastossa on tiedot 380 koirasta, joista pitkäkarvaisia pienoismäyräkoiria on noin 70. Mäyräkoirien keskimääräinen kuolinikä on tilaston mukaan 10 vuotta, mutta useat mäyräkoirat elävät yli 12-vuotiaiksi. Pitkäkarvaisilla pienoismäyräkoiralla esiintyy samoja sairauksia kuin muillakin mäyräkoirilla. Populaation suurimpia terveysongelmia ovat PEVISAan sisällytetyistä sairauksista hankalasti vastustettava keratitis ja PEVISA:n ulkopuolisista ongelmista selkärangan välilevytyrä ja vähälle huomiolle jääneet hammas- ja ienpulmat.

Mäyräkoirarotujen eli koko FCI4-ryhmän sairaudet on esitelty tarkemmin liitteessä 9.2. Tässä luvussa nostetaan esiin tilastoitavissa olevat ongelmat eli PEVISA-ohjelmaan sisältyvät silmäsairaudet PRA, perinnöllinen kaihi (HC, katarakta) ja keratitis sekä polvilumpion sijoiltaanmeno, ja PEVISA:n ulkopuolisista ongelmista seuratuimmat eli selkärangan välilevytyrä ja epilepsia. Toistaiseksi PEVISA:n ulkopuolella olevista mutta yleistyvistä silmäongelmista tarkasteluun on otettu ylimääräiset ripset ja karvat (distichiasis, cilia aberranta, trichiasis), PHTVL/PHPV ja PPM.

Liitteessä 9.2. selvitetään edellisten lisäksi verkkokalvon kehityshäiriötä (RD), allergisia iho-oireita, Cushingin oireyhtymää, sydänlappärappeumaa, korvalehtien karvattomuutta, acanthosis nigricans -ihotautia, histiosytoomaa, nikamaepämuodostumia ja välimuotoisia nikamia sekä raajojen luiden kasvulinjojen liian aikaista sulkeutumista, kasvaimia, hammasongelmia, lisääntymisongelmia, ruokatorven laajentumaa ja synnynnäisiä vikoja kuten purentaongelmia, häntämutkia ja kivespuutoksia. Tunnetuista sairauksista liitteessä ovat mukana myös von Willebrandin sairaus, Ruotsissa diagnosoitu "jaktödem" sekä geenitestillä havaittavissa oleva narkolepsia.

Liitteessä kuvattujen sairauksien yhteydessä on myös jalostussuosituksia.

Suomen Mäyräkoiraliiton vuonna 1999 tekemässä terveyskyselyssä ei vastauksia analysoitu roduittain. 125 saadusta ilmoituksesta 48 raportoi selkäongelmista ja 18 sydänvaivoista. Vastaavaan kyselyyn vuonna 2004 saatiin tiedot 26 pitkäkarvaisesta pienoismäyräkoirasta. Sel-

käongelmia ilmoitettiin kahdesta koirasta ja kasvaimia neljästä. Hammaspuutoksia raportoitiin 12 koirasta.

Terveyskyselyt ovat vanhoja, ja nykytilanne edellyttää uuden kartoituksen tekemistä. Myös rodun omaa selvitystä mäyräkoirien kuolinsyistä ja -iästä kaivataan.

Yliopistollisen eläinsairaalan (YES) potilasmateriaalissa ajalta 1993–2000 on maininta 258 pitkäkarvaisesta pienoismäyräkoirasta. Hampaisiin liittyvä tulosyö oli yhteensä 23 koiralla, selkäongelmat 26:lla. Kolmanneksi yleisin vaiva liittyi ruuansulatukseen.

Eläinsairaalan potilasmateriaali on valikoitunut pääkaupunkiseudulle lähetepotilaisiin ja päivystystapauksiin.

4.4.1 Silmäsairaudet

Jalostukseen käytettäviltä pitkäkarvaisilta pienoismäyräkoirilta edellytetään, etteivät ne sairasta etenevää verkkokalvon surkastumaa (PRA), perinnöllistä kaihia (HC) eivätkä idiopaattista keratiittia. Silmälausunto-oikeuden omaavan eläinlääkärin lausunto ei astutushetkellä saa olla 24 kuukautta vanhempi.

PEVISA	1988–92	1993–97	1998–02	2003–07
Tutkittu	229	316	226	260
PRA	1	2	1	1
HC	2	4	1	3
keratitis	9	4	6	4

Vakavista, sokeuttavista silmäsairauksista PRA:n ja perinnöllisen kaihin esiintyvyys on alhainen mutta tapauksia löytyy tasaisesti jokaisesta sukupolvesta. Keratitis aiheuttaa hoitamattomana koiralle jatkuvaa tai toistuvaa kipua ja sokeutta.

Virallisen silmätarkastuslausuntolomakkeen muutoksen myötä myös muita, toistaiseksi PEVISAan kuulumattomia silmämuutoksia on alettu rekisteröidä.

Mäyräkoirilla esiintyvistä ylimääräisistä ripsistä ja karvoista (distichiasis, cilia aberranta, trichiasis) voi aiheutua koiralle kivuliaitakin ongelmia, jotka hoitamattomina voivat vahingoittaa silmää.

PHTVL/PHPV eli linsin ja silmänpohjan välisen, siikioaikaisen verisuoniverkoston vajaa surkastuminen sekä

Selkätulos, kuvattu suositusiässä	1993 -97	1998 -02	2003 -07	Yht
terve = K0	2	4	10	16
lievä aste = K1-K2	5	12	22	39
keskivaikea = K3-K4	-	4	6	10
vaikea = K5 tai enemmän	4	3	7	14
kuvattu yht.	11	23	45	79

Selkätulos, kuvattu liian nuorina tai vanhoina	1993 -97	1998 -02	2003 -07	Yht
terve = K0	5	7	1	13
lievä aste = K1-K2	7	4	7	18
keskivaikea = K3-K4	1	4	2	7
vaikea = K5 tai enemmän	2	1	2	5
kuvattu yht.	15	16	12	43

Kaikkiaan 255 koiralla on vanhemmat joista toinen tai molemmat on kuvattu. Vaikeasti kalkkeutuneiden koirien jälkeläisiä on 24.

Vapaaehtoisten kuvausten ongelmana on, että kuvaustuloksia ei saada järjestelmällisesti sekä vanhemmistä että jälkeläisistä.

4.4.4 Epilepsia

Epilepsiaa aivojen sähköinen toiminta häiriintyy kohtauksittaisesti. Epilepsia voi olla primaarista tai sekundaarista. Periytyvä epilepsian muoto on primaarinen. Suomessa primaarista epilepsiaa esiintyy kaikissa rotumunnoksissa.

Kasvattajien ja koiranomistajien ilmoittamia epileptisiä pitkäkarvaisia pienoismäyräkoiria jalostustoimikunnan tietokantaan on ilmoitettu 11. Todellisuudessa epileptikkoja kuitenkin lienee huomattavasti enemmän. Kyselytutkimus tilanteen kartoittamiseksi on käynnistetty.

4.4.5 Lisääntymiskyky

Mäyräkoiranarttujen kiimat ovat yleensä voimakkaita ja säännöllisiä. Urokset ovat rakenteestaan huolimatta tavallisesti hyviä astujia. Keinosiemennyksiä ei juuri tarvita.

Keskimääräiset pentuekoot sukupolvittain					
	1988-92	1993-97	1998-02	2003-07	
kääpiöt	3,6	3,5	3,4	3,4	
kaniinit	3,0	2,8	2,3	2,9	
Keskimääräiset pentuekoot 2003-207					
	2003	2004	2005	2006	2007
kääpiöt	3,5	3,1	3,5	3,6	3,3
kaniinit	3,4	2,8	2,3	2,2	3,6

Mäyräkoirien hyvien lisääntymisominaisuuksien turvaamiseksi keinosiemennyksiin ei tule turvautua muulloin kuin siirto- tai pakastesperman käytön yhteydessä.

Nartuista kiinnostumattomat, pehmeät ja pelokkaat urokset tulee karsia jalostuksesta.

Synnytykset ovat pääsääntöisesti luonnollisia. Supistushäiriöitä esiintyy jonkin verran, minkä vuoksi supistuksia voimistavaa lääkitystä tai keisarinleikkausta saatetaan tarvita. Mäyräkoiranartut ovat hyviä emoja eivätkä tarvitse ihmisen apua pentujen hoidossa.

Keskimääräiset pentuekoot ovat pysyneet jokseenkin samanlaisina sukupolveista toiseen.

Pennuissa esiintyy jonkin verran kivesvikoja, napatyriä, häntämutkiä ja purentavikoja. Määristä ei ole tilastoa.

4.4.6 Tilanne ja suositukset muissa maissa

Useimmissa mäyräkoiramaissa terveyden tutkiminen ja tilastointi on satunnaista, mikä tulisi muistaa tuonteja suunniteltaessa. Jopa monessa WUT:n (Welt Union Teckel) suuressa jäsenmaassa on vallalla asenne, että mäyräkoirilla ei ole sairauksia eikä esimerkiksi silmien tutkiminen ole pakollista. Saksan terveystuloksia ei liiemmin tilastoida, vaikkakin tiedot löytyvät rodun vuosikirjoista (Zuchtbuch). Suomen kannalta yleisten tuontimaiden Viron ja Venäjän terveystilanteesta tietoja ei ole käytettävissä lainkaan.

FCI:n ulkopuolisessa Iso-Britanniassa koirien silmiä tutkitaan vapaaehtoisesti, mutta tuloksia ei julkaista järjestelmällisesti. Britit voivat halutessaan käyttää amerikkalaista koirien silmätautien CERF-tietokantaa (*Canine Eye Registration Foundation*), joka perii koiran tietojen rekisteröinnistä maksun. CERF on yhteistyössä alunperin koirien lonkkadysplasian tiedonkeruusen perustetun OFA:n (*Orthopedic Foundation for Animals*) kanssa.

Tuoreimpien tilastojen mukaan tutkituista mäyräkoirista 4,8 prosentilla on tavattu PRA (rekisteröityjä tietoja 21) ja 6,2 prosentilla patellaluksaatiota (113 rekisteröityä tietoa). Rotumunnoksia ei ole eritelty.

Mäyräkoirien terveyttä seurataan tarkimmin Pohjoisissa. Tulosten asettamat rajoitukset ja suositukset kuitenkin vaihtelevat.

Kun Suomessa pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien jalostuksen esteenä ovat PRA, perinnöllinen kaihi ja keratitiis, Ruotsissa vain havaittu PRA estää jalostuskäytön. PRA-tapauksia ei kymmenen viime vuoden aikana ole löydetty ruotsalaisista pitkäkarvaisista pienoismäyräkoirista. Sensijaan erilaisia kaihitapauksia on vastaavana aikana tavattu 10.

Norjassa ja Tanskassa silmien tutkiminen on vapaaehtoista eikä rekisteröintirajoituksia ole. Tanskalaisista pitkäkarvaisista pienoismäyräkoirista on tavattu viisi PRA-tapausta, erilaisia kaihitapauksia seitsemän ja keratiittia neljällä koiralla. Viidellä koiralla on todettu PPM ja kahdella PHTVL/PHPV. Norjassa vapaaehtoisesti silmätutkittujen pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien silmäongelmista ei ole tietoja.

Selkiä on viime vuosina kuvattu sekä Tanskassa että Norjassa. Dansk Gravhundeklub eli Tanskan mäyräkoiraliitto suosittaa, että kaikki 1.7.1998 jälkeen syntyneet koirat selkäkuvataan ennen jalostuskäyttöä. Koiria, joilla on kalkkeutumia 3 tai 4 voidaan käyttää jalostukseen rajoitetusti (1-2 pentuetta) sellaisen partnerin kanssa, jolla on korkeintaan yksi kalkkeutuma. Kuvattuja koiria

on kaikkiaan noin 480, joista 48 on pitkäkarvaisia pienoismäyräkoiria. Niistä 14 on havaittu terveiksi ja 11 vaikeasti kalkkeutuneiksi.

Norjassa on kuvattu noin 100 koiraa. Niiden joukossa on 21 pitkäkarvaista pienoismäyräkoiraa. Kahdeksalla ei ole havaittu kalkkeutumia ja kaksi on todettu vaikeasti kalkkeutuneiksi. Selkäkuvattujen jalostuskäytössä noudatetaan samoja ohjeita kuin Tanskassa.

Matadorijalostuksen kitkemiseksi Svenska Taxklubben on antanut suosituksen urosten pentuerajasta. Pitkä-

karvaisilla pienoismäyräkoirilla raja on 10 pentuetta. Tanskassa ylikäyttöä valvoo Tanskan kennelliitto. Uroksen pentumäärä sen koko elinaikana ei saa ylittää 25 prosenttia rodun vuosittaisesta rekisteröintimäärästä tai 5:ttä prosenttia uroksen oman sukupolven aikana syntyneestä pentumäärästä. Rajan ylittyessä kennelliitto asettaa koiran jälkeläiset rekisteröintikieltoon.

4.5 Ulkomuoto

Rotumääritelmän mukaan mäyräkoira on matala, lyhyt-raajainen ja pitkänomainen. Maavara on noin 1/3 säkäkorkeudesta ja korkeuden suhde rungon pituuteen on 1 : 1,7–1,8.

Mäyräkoiran tulee olla ryhdikäs, tiivisrakenteinen ja lihaksikas. Sen pään asento on ylväs ja ilme tarkkaavainen. Lyhyistä raajoistaan huolimatta, mäyräkoira liikkuu ketterästi.

Leukojen kooalla on terveydellinen merkitys. Mitä vahvemmat ovat leuat, sitä pienempi on alttius hampaiden kiinnityskudoksen tulehdukselle.

Karvoihin on katsomista

Pitkäkarvaisen mäyräkoiran karvapeite on kiiltävä, sileä ja hieno. Korvalehtiin, rintaan, vatsan alle, raajojen takapinnoille ja hännän alapinnalle muodostuu hapsut. Turkki vaatii säännöllistä hoitoa mm. korvien taakse ja "pöksyihin" syntyvien takkujen vuoksi.

Oikeanlaatuinen pitkä karva on sileä ja ruumiinmyötäinen. Hapsut eivät ole liian runsaat. Vääränlainen pitkä karva on untuvainen ja huonosti suojaava.

Suuri ei ole kaunista

Nykyisen rotumääritelmän mukaan kääpiömäyräkoirien rinnan ympärys on alle 35 cm ja kaniinimäyräkoirien alle 30 cm. Kääpiömäyräkoirauroksen paino on 4,5–5,5 kg ja kaniinimäyräkoirauroksen 3,5–4,3 kg. Narttujen tulisi olla selkeästi uroksia pienempiä.

Jalostuksessa rintakehän oikeaan muotoon tulee kiinnittää jatkuvasti huomiota. Kääpiö- tai kaniinimäyräkoiran luokituksen ei tule perustua virheelliseen, putkimaiseen rintakehän muotoon. Koon ylärajoilla olevia, ensi kertaa mittaukseen tulevia pienoismäyräkoiria tulisi siirtää normaalikokoisiin nykyistä paljon herkemmin

DTK (Deutsche Teckelklub) ja WUT (Welt Union Teckel) ovat pyrkinneet torjumaan eräiden FCI:n (Fédération Cynologique Internationale) jäsenmaiden yritykset rotumääritelmän muuttamisesta koon osalta sallivammaksi. Näyttelykehissä suuntaus on jo vuosia ollut nimenomaan suurikokoisia suosiva.

Värillä on väliä

Pitkäkarvaiset mäyräkoirat ovat yleensä syvän punaisia tummin peitinkarvoihin tai ilman niitä tai mustia punaisiin merkeihin. Mustat ja punaiset laikulliset ovat "värijalostuksen" seurauksena kannassamme viime vuosina runsastuneet.

Mäyräkoiralla satunnaisesti esiintyviä värejä ovat kermanvärinen ja juovikas, joita esiintyy erityisesti englantilaisissa mäyräkoirapopulaatioissa. Erittäin harvinaisia värejä kaikkialla maailmassa ovat valkolaukullinen, sininen ja isabella. Meillä ne kuuluvat väreihin, jotka ovat kiellettyjä.

Turkinväriin liittyy tietyissä tapauksissa terveysongelmia.

- **Homotsygootti merle:** Aiheuttaa alkion varhaisen kuoleman tai tuottaa yksilön, jolla silmän ja korvan rakenteiden epämuodostumien riski on kohonnut
- **Sininen (haalistunut musta) sekä isabella (haalistunut ruskea):** Kohonnut alttius karvatuppien kehityshäiriölle, dysplasielle. Karvatuppien dysplasiaa sairastavalla koiralla on pentuaikana normaali karvapeite, mutta koiran aikuistuuessa karvapeite ei enää uusiudu normaalisti. Ihoon kehittyy krooninen tulehdus ja karvapeite käy harvaksi.
- **Valkokirjava (piebald):** Kohonnut alttius alentuneelle kuulolle tai kuuroudelle. Kuurous voi olla tois- tai molemminpuolista. Piebald-väritys on suosittu mutta myös kiistanalainen pohjoisamerikkalaisten mäyräkoirakasvattajien keskuudessa.

Suomen Kennelliiton rekisteröintisääntöjen mukaan kahden laikullisen eli merle-värisen koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Punaisen mäyräkoiran parittaminen merle-värisellä yksilöllä on jossain määrin ongelmallista. Vastasyntyneellä punamerlellä pennulla laikut näkyvät selvästi, mutta täysikasvuisella yksilöllä huomattavasti heikommin. Ellei väriä ole kirjattu rekisteröinnin yhteydessä oikein, on vaarana kahden punamerlen yhdistäminen myöhemmin vahingossa.

Laikullisuuden toteamiseksi on olemassa geenitesti.

Sallitut värit ja niiden tunnukset

- PU puhdas punainen
- PT punainen tummin peitinkarvoihin
- PR punainen ruskeakirsininen
- CR kermanvärinen, creme
- RI riistanvärinen
- RR ruskea riistanvärinen
- MP musta punaisiin merkeihin
- RK ruskea keltaisiin merkeihin
- ML musta laikullinen
- RL ruskea laikullinen
- PL punainen laikullinen
- BR juovikas, brindle
- Riistanvärinen laikullinen

Erikoisten värien jalostamiseen on syytä suhtautua pidättyväisesti. Rotuominaisuudet eivät saisi kärsiä erikoisen värin kustannuksella, ja erikoisiin väreihin liittyvät terveystulokset tulisi pitää mielessä. Mäyräkoiran historiasta ja eri maiden erilaisista jalostuskäytännöistä johtuen tuontikoirien jälkeläisissä voi esiintyä aiemmin sallittuja, nykyisin ei-hyväksytyjä värejä. Ne kannattaa rekisteröidä EJ-rekisteriin, jotta ei-hyväksytyistä väreistä päästään eroon.

4.5.1 Ulkomuodon arvioiminen jalostusta varten

Koiran ulkomuoto voidaan arvioida jalostusta varten virallisessa koiranäyttelyssä tai rotujärjestön jalostustarkastuksessa.

Näyttelyarvostelu ei ole yksityiskohtainen, koska arvostelu-aikaa koiraa kohden on ainoastaan muutamia minuutteja. Koiran vahvuudet ja vakavat puutteet tulevat kuitenkin yleensä huomatuiksi. Aggressiivisesti tai hyvin pelokkaasti käyttäytyvä koira samoin kuin koira, jolla on esimerkiksi vakava purentavika tai hännän nikamavika saa arvosanan "hylätty", HYL. Hylätty-arvosanan saanutta koiraa ei suositella jalostukseen käytettäväksi.

Koiranäyttelyt ovat viime vuosikymmeninä ajautuneet pois päin alkuperäisestä jalostusta palvelevasta tarkoituksestaan ja muuttuneet kilpailullisemmiksi. Korkeimpien laatupalkintojen ERI (erinomainen) ja EH (erittäin hyvä) osuus on vuosi vuodelta runsastunut niin, että vähintään EH on jaettu 70–80 prosentille näyttelyissä käyneistä mäyräkoirista lähes kaikissa muunnoksissa.

Ulkomuototuomarit näkevät runsaasti koiria ja voivat halutessaan ja laatuarvosteluasteikkoa laajasti hyödyntäen vaikuttaa rotujen kehitykseen yleensä sekä anatomisten seikkojen ja koon kehitykseen erityisesti. Suomen Mäyräkoiraliiton ulkomuototuomarikoulutuksessa korostetaan oikeaa koon arvostelua.

4.5.1.1 Näyttelyt

Korkein näyttelytulos	rekisteröintivuosi			
	1988–92	1993–97	1998–02	2003–07
rekisteröity	983	1014	694	923
käyneitä	463	456	319	355
käyneitä rekister. %	47	45	46	38
SA/ERI %	42,3	52,0	54,5	72,4
1/EH %	35,6	26,1	21,0	19,1
SA/ERI+1/EH	77,9	78,1	75,5	91,5
2/H %	17,5	16,9	18,8	6,5
3/T %	3,0	3,5	2,8	0,6
0/HYL %	1,3	1,5	2,2	1,1
EVA/-	0,3	-	0,7	0,3

Koiranäyttelyissä mäyräkoirat arvostellaan omana roturyhmänään (FCI 4) ja yhdeksänä rotuna.

Pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien jokaisesta sukupolvesta yli 40 % on käynyt näyttelyssä, ja yli 75 % käyneistä on arvioitu vähintään rotunsa erittäin hyväksi edustajaksi (1/EH).

Huikkeimmillaan *erittäin hyvän* ja *erinomaisen* arvosanan osuus on nuorimmassa sukupolvessa. Yksi selitys saattaa olla vuonna 2003 tullut näyttelysääntöjen muutos, joka edellyttää tuomarin päättävän koiran sertifikaattikelpoisuudesta jo laatuarvostelussa eikä vasta kilpailuarvostelussa.

Ulkomuototuomareiden arvioiden mukaan ulkomuoto on kehittynyt parempaan suuntaan. Kääpiökoirien tyypillisiä vikoja kuten omenapäätä, suuria pyöreitä silmiä ja heikkoja leukoja esiintyy kuitenkin yhä. Toivomisen varaa löytyy myös rintakehien muodossa, rintalastan pituudessa ja liikkeiden tehokkuudessa.

Karvanlaatu on yleensä hyvä, mutta joukossa on liian runsasturkkisia yksilöitä.

4.5.1.2 Jalostustarkastukset

Jalostustarkastuksen tarkoituksena on saada koirista selkeämpi, yhtenäisempi ja tarkempi arvio kuin näyttelyarvostelussa. Samalla pyritään löytämään uusia, hyviä jalostukseen sopivia koiria. Koiran omilla ominaisuuksilla ei ole mitään merkitystä jalostuksen kannalta, jos ne eivät ole periytyviä. Periytyminen voidaan arvioida vain esivanhempien ja jälkeläisten ominaisuuksien perusteella.

Jalostustarkastuksen suorittavat ulkomuototuomari ja jalostustoimikunnan edustaja. Koira mitataan ja punnitaan. Mitattavia kohteita on 7, joiden perusteella selvitetään koiran mittasuhteet. Rakenne arvostellaan seisottamalla koiraa pöydällä ja liikuttamalla sitä maassa.

Loppulausunnossa koira, jossa todetaan vain vähäisiä puutteita, saa arvosanan "hyväksytty" ja koira on jalostukseen suositeltavissa. Koira, jossa todetaan useita puutteita, jotka eivät kuitenkaan ole kovin merkityksellisiä, saa arvosanan "hyväksytty varauksin", jolloin jalostuskäytössä puutteiden hallinnassa pitämiseen on kiinnitettävä huomiota.

Koira, jossa on merkittäviä mutta ei vakavia puutteita saa arvosanan "ei suositella jalostukseen". Koira, jossa on yksikin vakava puute, saa arvosanan "hylätty" eikä sitä tule käyttää jalostukseen.

Keskiarvomitat kääpiöt kg & cm	Tarkastettujen rekisteröintivuosi			
	1988–92	1993–97	1998–02	2002–07
tarkastettu yht.	28	86	34	11
tarkastettu uroksia	12	40	17	8
tarkastettu narttuja	16	46	17	3
paino urokset	5,8	5,7	6,1	6,6
paino nartut	5,5	5,3	5,2	5,2
rinnanympärys urokset	33,9	33,8	34,8	34,8
ry nartut	33,7	32,8	31,9	31,7

Nykymuotoiset jalostustarkastukset alkoivat 1994, ja niihin on osallistunut 159 pitkäkarvaista kääpiömäyräkoiraa ja 34 kaniinimäyräkoiraa. Koirat ovat valikoituneet jalostustarkastuksiin satunnaisesti eikä yksittäisten koirien jalostuksellista merkitystä ole päästy arvioimaan jälkeläisten perusteella. Parasta jalostustarkastusten antia

ovat olleet koirien koossa ja mittasuhteissa tapahtuneiden muutoksien havainnointi, joista normaalikuntoisen pienoismäyräkoiran rinnanypäryksen keskiarvon kipuaminen kohti rotumääritelmän ylärajaa on huolestuttava havainto.

Keskiarvo- mitat kaniinit kg & cm	Tarkastettujen rekisteröintivuosi			
	1988– 92	1993– 97	1998– 02	2002– 07
tarkastettu yht.	6	20	6	2
tarkastettu uroksia	-	3	-	-
tarkastettu narttuja	6	17	6	2
paino urokset	-	4,1	-	-
paino nartut	4,1	4,2	3,8	4,0
rinnanypäry urokset	-	29,0	-	-
rinnanypäry nartut	28,8	29,3	25,3	28,8

4.5.2 Rekisteriohjeen määräykset

Rekisteröinnin yhteydessä koiran rekisterinumeron perään liitetään karvanlaatua, kokoa ja väriä kuvaavat kirjaintunnukset.

Karvanlaatua ja kokoa kuvaavat kirjaintunnukset		
K lyhytkarvainen normaalikokoinen	R karkeakarvainen normaalikokoinen	L pitkäkarvainen normaalikokoinen
KZ, RZ, LZ kääpiömäyräkoira	KK, RK, LK kaniinimäyräkoira	

Mäyräkoira voidaan siirtää muunnoksesta toiseen, jos sen koko tai karvanlaatu osoittautuu rekisterikirjaan ilmoitetusta poikkeavaksi.

Karkeakarvaisuus periytyy vallitsevasti lyhytkarvaisuuteen nähden ja lyhytkarvaisuus pitkäkarvaisuuteen nähden. Näin ollen karkeakarvainen mäyräkoira voi kantaa perimässään lyhytkarvaisuuden tai pitkäkarvaisuuden tekijää. Lyhytkarvainen voi kantaa perimässään pitkäkarvaisuuden tekijää.

Rodun historiasta ja eräiden maiden jalostusohjesääntöistä johtuen karkeakarvaisista vanhemmista syntyy Suomessa harvakseltaan mutta säännöllisesti lyhytkarvaisia jälkeläisiä. Harvinaisempaa vaikkakaan ei tavatonta on pitkäkarvaisten jälkeläisten syntyminen lyhytkarvaisista tai karkeakarvaisista vanhemmista.

Karvanlaadun osalta muutos voidaan tehdä, kun koira on täyttänyt 9 kk. Muutos suurempaan kokoluokkaan voidaan tehdä, kun koira on täyttänyt 9 kk, jos sen voidaan selvästi todeta kuuluvan suurempaan kokomuunnokseen. Siirto pienempään kokoluokkaan voidaan tehdä vasta koiran täytettyä 15 kk.

Kun pienoismäyräkoira syntyy kaniinimäyräkoiran ja kääpiömäyräkoiran yhdistelmästä, pennut rekisteröidään suuremman vanhemman rotuun eli kääpiömäyräkoiraksi.

Siirto muunnoksesta toiseen koon tai karvanlaadun mukaan voidaan tehdä ulkomuototuomarilausunnon perusteella virallisessa koiranäyttelyssä tai kahden, rodun arvosteluun oikeutetun ulkomuototuomarin lausunnon perusteella. Siirto voidaan tehdä vain kerran, ja koiran ennen siirtoa saavuttamat näyttelytulokset mitätöidään.

Siirrot kuvastavat populaatioiden kokoa ja jalostusyksilöiden määrää. Pitkäkarvaiset ja karkeakarvaiset pienoismäyräkoirat ovat muodostaneet riittävän suuret jalostuspopulaatiot, mutta lyhytkarvaisten pienoismäyräkoirien populaatioiden synnyssä ja kehityksessä siirroilla on ollut suuri merkitys.

4.5.3 Koko- ja karvanlaatumuunnosten risteyttämistä koskevat säännöt

Rodun kotimaan rotujärjestö Deutsche Teckelklub (DTK) samoin kuin eurooppalaiset kattojärjestöt FCI ja Welt Union Teckel (WUT) katsovat, että koko- ja karvanlaatumuunnoksia on jalostettava toisistaan erillään ellei risteyttäminen ole muunnosten terveyden takia välttämätöntä. Kanta on ymmärrettävä, sillä mäyräkoirapopulaatiot Keski- ja Etelä-Euroopassa ovat riittävän suuria erillään jalostettavaksi.

Käytännöt Pohjoismaissa vaihtelevat. Esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa karvanlaatu- ja kokomuunnoksia saa tehdä jokseenkin vapaasti. Tanskassa kokomuunnosten risteytys on sallittua. Suomessa eri karvanlaatuja saa risteyttää ainoastaan SKL:n antamalla poikkeusluvalla.

Samaa karvanlaatua olevia kääpiö- ja kaniinimäyräkoiria saa risteyttää vapaasti, koska kaniinimäyräkoirakannat ovat liian pieniä erillään jalostettaviksi. Normaali- ja pienoismäyräkoirien risteyttämisessä keskenään noudatetaan FCI:n kantaa, joka risteytysohjeen mukaan on periaatteessa kielteinen. Poikkeuksia sallitaan vain erittäin painavista terveydellisistä syistä, ja silloinkin risteytysten edellytetään tapahtuvan suunnitelmallisesti rotujärjestön ohjauksessa.

5 – Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Suomen Mäyräkoiraliitto teki ensimmäisen jalostuksen tavoiteohjelmansa vuonna 1984. Tämä tavoiteohjelma vahvistettiin Suomen Kennelliitossa 1.12.1986. Viimeisin JTO on vuodelta 2003.

Aiemmille jalostuksen tavoiteohjelmille on ollut tyyppillistä konkreettisuuden puute. Tavoitteiksi on useimmiten asetettu pelkkä huomion kiinnittäminen.

5.1 Populaatio ja sen tila

Matadorijalostusta on opittu välttämään, mutta urosten ja narttujen määrälliseen suhteeseen ei ole kiinnitetty huomiota.

Keskimääräiset sukusiitosprosentit ovat sitkeästi pysytelleet yli 4 prosentin. Vasta nuorimmassa sukupolvensa on päästy alle 3 prosentin.

5.2 Luonne

Luonteiden kehityksestä on vaikea sanoa mitään, koska luonteita on testattu vähän ja satunnaisesti.

5.3 Käyttöominaisuudet

Käyttöominaisuudet ovat pysyneet ennallaan tai heikentyneet, jos MEJÄ-kokeissa kävijöiden määrää käyttää

kehityksen mittarina. Käyttöön ei ole vielä saatu rodunomaista käyttökoetta pienoismäyräkoirille.

5.4 Terveys

Terveyden osalta jalostustyön keskeisin asia on ollut perinnöllisten silmä- ja polvisairauksien vastustaminen PEVISA-ohjelman puitteissa. PRA:n ja perinnöllisen kaihin vastustaminen on pitkäkarvaisilla pienoismäyräkoirilla onnistunut jalostuksen tavoiteohjelman mukaisesti. Sen sijaan keratitiuksen esiintyvyyteen ei ole kyetty vaikuttamaan.

PEVISAn ulkopuolella oleviin ripsi- ja karvaongelmin sekä PHTVL/PHPV:n ja PPM:n esiintymiseen ei aiemmissa ohjelmissa ole kiinnitetty huomiota.

Polvisairaudet ovat hallinnassa.

Selkäongelmia, allegisia sairauksia tai epilepsiaa ei tavoiteohjelmissa ole juuri mainittu.

5.5 Ulkomuoto

Pitkäkarvaiset pienoismäyräkoirat ovat kehittyneet parempaan suuntaan. Kääpiökoiramaisista rakenneominaisuuksista ei ole kuitenkaan kokonaan päästy eroon. Heikkoja alaleukoja ja lyhyitä, kapeita rintakehiä esiintyy edelleen. Eturinnat ovat kohentuneet, mutta rintalastan pituudessa on toivomisen varaa.

6 – Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Visio

Pitkäkarvaiset kääpiö- ja kaniinimäyräkoirat säilyvät aitoina riistaviettisinä, elinvoimaisina pienikokoisina mäyräkoirina ja reippaina perheenjäseninä. Luonteisiin saadaan lisää rohkeutta ja kääpiökoirien tyyppillisiä rakennevirheitä saadaan karsittua. Välilevytyrän esiintyvyys laskee. Suosio pysyy nykyisenlaisena tai kasvaa hillitysti.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet ja strategiat

6.2.1 Populaation kokonaistilanne ja rakenne

Kasvatustoiminta ja rekisteröinnit kasvavat tasaisesti ja jalostusmateriaalia käytetään tasapainoisesti, jalostuspohja monipuolistuu. Vuosittainen tehollinen kannankoko kohoa tasolle 140–150 vuosina 2009–2013. Rodun keskimääräinen sukusiitosaste painetaan alle 2,5 prosentin.

Koetulosten puuttuessa jalostuskoiralla tulisi olla vähintään hyväksytty luonnetestitulok.

Kasvattajien valistusta lisätään. Kasvattajia kannustetaan tuomaan maahan rodunomaisissa käyttökokeissa palkittuja jalostuskoiria. Samoja yhdistelmiä ei toisteta. Jalostusuroksia käytetään harkiten. Kahden tai kolmen pentueen jälkeen pidetään jalostuskäytössä tauko, jotta nähdään millaista jälkeä uros jättää.

Mikäli jalostusurosten ja -narttujen määrällisen suhteen vinoutuma edelleen jatkuu, on asia korjattavissa vain PEVISA-ohjelmaan viedyllä jälkeläisrajoituksella.

Koiranomistajia kannustetaan käyttämään koiriaan jalostukseen nykyistä laajemmalla rintamalla.

6.2.2 Luonne

Jalostuskoiria pyritään luonnetestaamaan nykyistä enemmän. Pitkäkarvaisten kääpiö- ja kaniinimäyräkoirien luonnetta parannetaan valitsemalla jalostukseen rohkeita ja tasapainoisia koiria. Arkoja tai vihaisia koiria ei saa käyttää jalostukseen.

6.2.3 Käyttöominaisuudet

Rodunomaisten kolotyöskentelyominaisuuksien parantamiseen päästään, kun niitä testaava koemuoto otetaan käyttöön. Koirien omistajiin ja kasvattajiin vedotaan, jotta he veisivät koiriaan myös muihin kuin MEJÄ-kokeisiin. Kokeissa menestyneet yksilöt pyritään saamaan jalostukseen mukaan.

Jalostuskäyttöön tuodaan tai lainataan aikuisia koiria, joilla on sopivat käyttöominaisuudet.

6.2.4 Terveys

Hyvä terveys on edellytys suosiolle niin harrastus- kuin perhekoiranakin. Jalostukseen käytetään ainoastaan kliinisesti terveitä koiria. Etenkin välilevytyrän esiintyvyyttä pyritään edelleen pienentämään. Välilevytyrään sairastuneet yksilöt vedetään välittömästi pois jalostuksesta, ja niiden lähisukulaisiin ja jälkeläisiin suhtaudutaan jalostuskäytössä varauksin.

Allergisia mäyräkoiria ei käytetä jalostukseen.

Keratititilannetta seurataan. Pelkät silmätarkastukset eivät riitä, vaan lisäksi tarvitaan jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa sukutaulujen perinpohjaista analysointia.

Kasvattajia ja koiranomistajia kehoitetaan hyödyntämään tarjolla olevaa DNA-testiä cord1-tyypin PRA:n havaitsemiseksi.

Uutena kohdealueena ryhdytään tarkkailemaan pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien hammassongelmia ja keräämään tietoa niiden yleisyydestä.

Muilta osin populaation terveys pysyy nykyisenlaisena.

6.2.5 Ulkomuoto

Useimmat pitkäkarvaiset kääpiö- ja kaniinimäyräkoirat ovat rakenteeltaan riittävän hyviä. Jalostukseen käytetään rakenteeltaan terveitä koiria.

Kääpiöurosten paino on 4,5–5,5 kg ja kaniiniurosten 3,5–4,3 kg. Nartun tulee olla urosta pienempi. Ylisuuret yksilöt tulisi siirtää normaalikokoisiin nykyistä herkemmin.

6.2.6 Yhteenvedo rotujärjestön strategiasta

– **Hallitus muuttaa jalostusohjesääntöä siten, että eri jalostuspopulaatioiden yksilölliset tarpeet voidaan paremmin ottaa huomioon jalostusyksilöitä valittaessa.**

Pitkäkarvaisen kääpiö- kaniinimäyräkoiran kohdalla jalostustavoitteisiin ei päästä käyttämällä ainoastaan koiranäyttelyissä korkeasti palkittuja uroksia.

– **Käyttöominaisuus- ja luonnetietojen keräämiseksi kasvattajia ja koirien omistajia kannustetaan kokeisiin ja erityisesti pienoismäyräkoirien käyttötaipumukskokeeseen.**

– **Välilevytyrän tehokas vastustaminen onnistuu selkävaukkuksiin perustuvan jalostusvalinnan avulla.**

Vastustamisen tehostamiseksi selkävaukustuloksia tarvitaan runsaasti lisää. Liitto tukee kuvauksia maksamalla kuvaustukea koiran omistajalle. Röntgenkuvat arvostellaan keskitetysti. Tukea vastaan liitto saa kuvastulokset käyttöönsä.

Mikäli koirien selkävaukausmäärät jäävät alle asetetun tavoitteen (20 % sisältäen kaikki kotimaiset jalostusyksilöt), aloitamme prosessin selkävaukausten viemiseksi PEVISA-ohjelmaan.

Jalostustoimikunta ylläpitää kliinisesti oireilleista samoin kuin röntgenkuvatuista koirista tietokantaa. Tietokanta selkävaukkuista on kasvattajien käytössä liiton internetsivuilla. Tietokanta kliinisesti oireilleista on ollut ainoastaan jalostustoimikunnan käytössä. Vuosina 2008–2010 tietokanta on tarkoitus saada kasvattajien käyttöön liiton internetsivuilla.

2008 on käynnistetty yhteispohjoismainen hanke välilevytyrää aiheuttavan geenivirheen löytämiseksi. Tutkimusta koordinoi tutkija Hannes Lohi.

– **Suomen Mäyräkoiraliitto kartoittaa epilepsian esiintyvyyttä ja kliinistä kuvaa liiton internetsivujen yhteydessä olevaa kyselylomaketta käyttäen.**

Jalostustoimikunta ylläpitää epilepsiaa sairastavista koirista tietokantaa. Tietokanta on ollut ainoastaan jalostustoimikunnan käytössä. Vuosina 2008–2009 tietokanta on tarkoitus saada kasvattajien käyttöön liiton internetsivuilla. Karkeakarvaisella kääpiömäyräkoiralla yksi epilepsiaa aiheuttava geenivirhe on löydetty. Muiden muunosten sairastuneista ja terveistä koirista kerätään verinäytteitä tutkija Hannes Lohen tutkimusryhmän käyttöön muiden epilepsiaa aiheuttavien geenivirheiden löytämiseksi.

– **PRA:ta, perinnöllistä kaihia (HC, katarakta) ja keratitista vastustetaan PEVISA:n puitteissa. Muita silmäsairauksia vastustetaan jalostustoimikunnan suositusten pohjalta.**

Lyhytkarvaisten ja pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien PRA-sairautta aiheuttava geenivirhe on löydetty ja sitä kantavien koirien seulonta DNA-testillä on aloitettu. Liitto tukee tutkimusta taloudellisesti. Tukea vastaan liitto saa tutkimustulokset käyttöönsä.

Myös keratitista sairastavista koirista ja niiden sukulaisista kerätään verinäytteitä tutkija Hannes Lohen tutkimusryhmän käyttöön keratitista aiheuttavien geenivirheiden löytämiseksi. Kaihin geneettisen synyn jäljittäminen pyritään aloittamaan Hannes Lohen tutkimusryhmän kanssa.

Geenitekniikan suomat mahdollisuudet otetaan huomioon PEVISA-ohjelmassa vuosille 2010–2014.

– **Jalostustoimikunta ylläpitää tietokantaa todetuista silmäsairauksista.**

Tietokanta on ollut osin ainoastaan jalostustoimikunnan käytössä. Vuosina 2008–2010 jäsenelty tietokanta on tarkoitus saada kasvattajien käyttöön liiton internetsivuilla.

– Pienoismäyräkoirien kokojen pitämiseksi rotumääritelmän mukaisina rotujärjestö toivoo ulkomuototuomareiden käyttävän mittanauhaa entistä her-

kemmin ja kiinnittämään huomiota normaalikuntoisen pienoismäyräkoiran rintakehän oikeaan muotoon.

6.3 SWOT-analyysi

Vahvuudet	Heikkoudet
<p>Populaatio Maailmanlaajuisesti levinnyt rotu.</p> <p>Luonne Parhaimmillaan reipas, itsevarma, ystävällinen ja perheuskollinen seura- ja harrastuskoira.</p> <p>Käyttöominaisuudet Parhaimmillaan riistasta kiinnostunut aito pienikokoinen mäyräkoira.</p> <p>Terveys Kohtuullisen terve ja pitkäikäinen rotu.</p> <p>Ulkomuoto Tiivisrakenteinen, lihaksikas ja kokoonsa nähden voimakas. Lyhyistä raajoistaan huolimatta liikkuvainen ja ketterä.</p> <p>Markkinapotentiaali Elegantti olemus ja pieni koko ovat markkinavaltti. Pentujen kysyntä vilkasta.</p>	<p>Populaatio Tehollinen kannankoko tyydyttävä, parantamisen varaa on.</p> <p>Luonne Sisuttomia ja epävarmoja yksilöitä löytyy.</p> <p>Käyttöominaisuudet Käyttöominaisuuksista ei ole luotettavaa tietoa sopivan käyttökokeen puuttuessa.</p> <p>Terveys Selkärangan välilevytyrää ja keratiittia esiintyy. Hampaistossa ongelmia enemmän kuin muilla mäyräkoiraroduilla.</p> <p>Ulkomuoto Kondrodystrofiseen rakenteeseen liittyvä yleinen ja familiaarinen alttius selkä- ja sydänsairauksiin.</p> <p>Markkinapotentiaali Epävarmuus ja pelokkuus heikentävät markkinapotentiaalia.</p>
Mahdollisuudet	Uhat
<p>Populaatio Erisukuista jalostusmateriaalia on mahdollista tuoda. Kotimaisen populaation käyttöä on mahdollista tehostaa.</p> <p>Luonne Käyttöominaisuuksia testaamalla on mahdollista löytää sopivan luonteen omaavia yksilöitä jalostukseen.</p> <p>Käyttöominaisuudet Käyttökokeissa palkittuja yksilöitä on mahdollista tuoda mm. rodun kotimaasta. Kotimaisen kannan yksilöiden testaamista voidaan lisätä, kun käyttötaipumuskoe saadaan käyttöön. Jäljestyskokeissa käyntiä voidaan tehostaa.</p> <p>Terveys Jalostusvalinnalla mahdollista vaikuttaa terveyteen.</p> <p>Ulkomuoto Jalostusvalinnalla suuri mahdollisuus vaikuttaa rakenteeseen ja kokoon.</p> <p>Markkinapotentiaali Kasvatustoimintaa on mahdollista lisätä tehostamalla oman kannan narttujen ja urosten jalostuskäyttöä.</p>	<p>Populaatio Rotujärjestö ei muuta jalostusstrategiaa. Urosten ja narttujen määrällisen suhteen vinoutuma kaventaa geenipohjaa.</p> <p>Luonne Heikkohermoisuus lisääntyy. Rodun maine mukavana perhe- ja harrastuskoirana kärsii.</p> <p>Käyttöominaisuudet Käyttöominaisuuksista ei välitetä ja ne heikkenevät tai katoavat kokonaan.</p> <p>Terveys Välilevytyrän vastustamisesta ei välitetä ja sairaus yleistyy. Keratiitti lisääntyy vastustamistoimista huolimatta.</p> <p>Ulkomuoto Kääpiökoiramaiset ulkomuoto-ominaisuudet yleistyvät.</p> <p>Markkinapotentiaali Kysynnän ja tarjonnan välinen epäsuhta johtaa pentujen tehtailemiseen.</p>

6.4 Riskien hallinta

Varautuminen ongelmiin

Riski	Syy	Varautuminen	Miten välttää	Toteutuessaan merkitsee
Jalostuspohja kaventuu.	Rotujärjestö ei kykene muuttamaan jalostusstrategiaa. Jalostukseen on mahdollista käyttää liian harvoja koiria. Kasvattajat tuovat ja käyttävät liian harvoja sukuja edustavia koiria.	Jalostusstrategian muuttaminen. Populaation rakenteen seuraaminen. Urosten jälkeläismäärien seuraaminen.	Urosten ja nartujen tehokkaampi käyttö. Tuonti- ja lainakoirien järkevä käyttö. Jalostusurosten jälkeläismäärien rajoittaminen.	Rodun geneettinen monimuotoisuus vähenee. Viat ja sairaudet runsastuvat. Luonteet heikkenevät
Perinnölliset sairaudet lisääntyvät huomattavasti.	Jalostuspohjan kapeus. Tuonnit maista, joissa terveystilanteesta ei ole saatavana tietoa. Sairausgeenien ryvästyminen.	Terveyskartoitusten tekeminen. Avoin tiedonkulku kasvattajien ja rotujärjestön välillä. Sairauksiin liittyvän tutkimustoiminnan seuraaminen ja osallistuminen siihen.	Sairaiden koirien karsiminen jalostuksesta. Jalostusurosten ylikäytön välttäminen. Sukusiitoksen välttäminen.	Sairaiden koirien määrä lisääntyy. Rodun suosio laskee.
Luonteet heikkenevät.	Rotujärjestöllä ei ole mittareita luonteiden kehityksen seuraamiseen. Kasvattajat eivät karsi eitoivottuja luonteenpiirteitä omaavia yksilöitä jalostuksesta	Luonteiden seuraaminen käyttökokeiden, jalostustarkastusten luonnetestien ja avulla.	Jalostusyksilöiden luonne testataan käyttökokeissa tai luonnetestissä ja jalostukseen käytetään ainoastaan vahvahermoisia yksilöitä. Arki- luonteet kartoitetaan kyselytutimuksella.	Pelokkaiden ja heikkohermoisten koirien määrä lisääntyy. Rodun suosio laskee.
Käyttöominaisuudet heikkenevät.	Rodunomaista käyttökoetta ei ole. Koirien omistajat eivät ole kiinnostuneita testaamaan koiriensa käyttöominaisuuksia. Kasvattajat käyttävät jalostukseen koiria, joilla ei ole rodunomaisia käyttöominaisuuksia.	Käyttöominaisuuksien yleisen arvostuksen lisääminen valistusta lisäämällä. Kasvattajien kannustaminen koirien testaamiseen.	Riistaviettisten yksilöiden aktiivinen hakeminen jalostukseen. Testattujen jalostuskoirien tuonti / lainaaminen.	Käyttöominaisuudet kadotetaan.

6.5 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Säilytetään ennallaan	Muutetaan 2008	Kehitetään 2008–2010 aikana	2011	2012–2013
<ul style="list-style-type: none"> – Koe- ja näyttelykävintien tilastointi ja seuranta – Jalostusurosten jälkeläismäärien seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> – Jalostusohjesääntö – Jalostustarkastukset (liittyen jalostusohjesääntöön) – Pentuvälitys (liittyen jalostusohjesääntöön) – Jalostusurosluokat – Sairauksiin ja vikoihin liittyvä tiedonkeruu, tilastointi, tietojen julkaisu ja seuranta – Lisätään informaatiota käyttökokeista – Lisätään informaatiota LTE- ja MH-testeistä 	<ul style="list-style-type: none"> – PEVISA vastaamaan paremmin nykyistä tilannetta – Geenitestityöryhmä jalostustoimikunnan yhteyteen – Silmäsairauksiin, epilepsiaan ja välilevytyrään liittyvien tietokantojen julkaiseminen kotisivuilla – Sähköiset kyselylomakkeet mäyräkoirien sairauksien seurantaan – Sähköinen pentuelomake mäyräkoirien lisääntymisominaisuuksien seurantaan – Liiton kotisivut jalostajia teknisesti paremmin palveleviksi – Tehdään kyselytutkimus terveydestä ja arki-olun ongelmista – Jalostuslaskurin kehitys – 2009: Aloitetaan prosessi kokotisteytysten sallimiseksi rajoituksitta 	<ul style="list-style-type: none"> – Analysoidaan 2003–2007-sukupolven kehitystä – Geenitestitilanteen ja tulosten tarkistaminen – Tehdään kyselytutkimus metsästyskäytöstä 	<ul style="list-style-type: none"> – JTO:n päivitys – Käynnistetään tarvittaessa prosessi selkäkuvausten viemiseksi PEVISA-ohjelmaan

7 – Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Tavoiteohjelman toteutumista seurataan ja päivitetään vuositasolla. Kattava yhteenveto ja päivitys tehdään viiden vuoden välein ennen seuraavaa PEVISA-kautta.

8 – Lähteet

Internet:

- Suomen Kennelliiton jalostustietokanta <<http://jalostus.kennelliitto.fi>> 15.4.2008
- Suomen Mäyräkoiraliiton www-sivusto <www.mayrakoiraliitto.fi> 15.4. 2008
- Ruotsin Mäyräkoiraliiton www-sivusto <www.taxklubben.org>. 15.4. 2008
- Norjan Mäyräkoiraliiton www-sivusto: <www.norskedachshundklubbersforbund.org/>. 15.8.2006
- Tanskan Mäyräkoiraliiton www-sivusto <www.dgk.dk> 15.4. 2008
- Luonnetestitulosten tietokanta. <www.dogsports-online.com/lte/>. 2.5.2008
- Suomen Palveluskoiraliiton luonnetestitulokset / toimisto ja internetsivusto <www.palveluskoiraliitto.fi> helmikuu 2008
- OFA, Othopedic Foundation for Animals -järjestön www-sivusto <<http://www.offa.org/stats.html>>

Julkaisut:

- Apua minulla on mäyräkoira -kansio. Suomen Mäyräkoiraliitto, uusittu painos, 2006
- Ball MU, McGuire JA, Swaim SF, Hoerlain BF: Patterns of occurrence of disk disease among registered Dachshunds. JAVMA 1982
- Suomalainen koirakirja, toim. Matti Nurminen & Saki Paatsama, Otava, Helsinki 1972, sivut 176–200: Börje Ehnbergin artikkeli mäyräkoirista.
- Engelmann, Fritz: Der Dachshund, Neumann 1924
- Finska Taxklubbens publikation Nr.1/1952
- Gordon, Ann The Dachshund, 2000
- Hackmann, G. W. När seklet var ungt. 1952
- Haikka, Sari: Koiran kotilääkäri, Gummerus Kustannus OY 1995
- Kalling, Märten Taxen i Sverige. 1949
- Lampero Markku: Uusi suomalainen mäyräkoirakirja, KR-Kirjat Oy 1993
- Mäyräkoiramme – våra taxar 2/1997, SML:n 50-vuotisjuhla-julkaisu
- Saksan mäyräkoiraliiton (DTK) 100-vuotisjuhla-julkaisu Ein Blick zurück 1888
- Schmidt-Duisberg, Kurt, Tax, 2007
- Suomen Mäyräkoiraliiton Erikoiskantakirjat I –VII
- Suomen Mäyräkoiraliiton vuosikirjat 1988–2006
- Svenska Taxklubben 100 år. Jubileumsskrift
- Söderberg, Brita: Taxlexikon. 1965
- Wikström, Birgitta; Koiran sairaudet, Tammi 1995

9 – Liitteet

- 9.1 Rotumääritelmä
- 9.2 Mäyräkoirien sairaudet
- 9.3 Mäyräkoirien rekisteröintiohje
- 9.4 Jalostustoimikunnan tehtävät ja työnjako
- 9.5 Jalostus-/jälkeläistarkastusten järjestäminen
- 9.6 Jalostusohjesääntö

Kuvat:

Antti Nupponen
Anu Snellman